

Publicatieblad

van de Europese Unie

L 295

Uitgave
in de Nederlandse taal

Wetgeving

58e jaargang

12 november 2015

Inhoud

II Niet-wetgevingshandelingen

VERORDENINGEN

- ★ Verordening (EU) 2015/2010 van de Commissie van 11 november 2015 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1708/2005 houdende gedetailleerde regels voor de uitvoering van Verordening (EG) nr. 2494/95 van de Raad, wat de gemeenschappelijke referentieperiode voor het geharmoniseerde indexcijfer van de consumptieprijzen betreft ⁽¹⁾ 1
- ★ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2011 van de Commissie van 11 november 2015 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de lijsten van regionale overheden en lokale autoriteiten waarvoor geldt dat vorderingen die op hen worden aangehouden, als vorderingen op de centrale overheid moeten worden behandeld overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾ 3
- ★ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2012 van de Commissie van 11 november 2015 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de besluitvormingsprocedures voor de vaststelling, berekening en opheffing van kapitaalopslagfactoren overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾ 5
- ★ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2013 van de Commissie van 11 november 2015 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot standaardafwijkingen in verband met risicovereveningsstelsels voor zorgverzekeraars in overeenstemming met Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾ 9
- ★ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2014 van de Commissie van 11 november 2015 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de procedures en templates voor de indiening van informatie bij de groepstoezichthouder alsook de uitwisseling van informatie tussen toezichthoudende autoriteiten overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾ 11
- ★ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2015 van de Commissie van 11 november 2015 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de procedures voor de evaluatie van externe kredietbeoordelingen overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾ 16

⁽¹⁾ Voor de EER relevante tekst

★ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2016 van de Commissie van 11 november 2015 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de aandelenindex voor de symmetrische aanpassing van het standaard aandelenkapitaalvereiste, overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾	18
★ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2017 van de Commissie van 11 november 2015 tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de aangepaste factoren ter berekening van het kapitaalvereiste voor het valutarisico voor aan de euro gekoppelde valuta's in overeenstemming met Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾	21
★ Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2018 van de Commissie van 11 november 2015 tot intrekking van de aanvaarding van de verbintenis voor twee producenten-exporteurs op grond van Uitvoeringsbesluit 2013/707/EU tot bevestiging van de aanvaarding van een verbintenis die is aangeboden in het kader van de antidumping- en de antisubsidieprocedure betreffende de invoer van fotonvoltaïsche modules van kristallijn silicium en de belangrijkste componenten daarvan (cellen) van oorsprong uit of verzonden uit de Volksrepubliek China voor de periode waarin de definitieve maatregelen worden toegepast	23
Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2019 van de Commissie van 11 november 2015 tot vaststelling van de forfaitaire invoerwaarden voor de bepaling van de invoerprijs van bepaalde groenten en fruit	39

BESLUITEN

★ Besluit (EU) 2015/2020 van de Raad van 26 oktober 2015 houdende delegatie aan de secretaris-generaal van de Raad van de bevoegdheid om laissez-passer af te geven aan leden, ambtenaren en overige personeelsleden van de Europese Raad en van de Raad, alsook aan bijzondere aanvragers als bepaald in bijlage II bij Verordening (EU) nr. 1417/2013, en tot intrekking van Besluit 2005/682/EG, Euratom	42
★ Besluit (EU) 2015/2021 van de Raad van 10 november 2015 tot vaststelling van het namens de Europese Unie in te nemen standpunt in de Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie over de toetreding van de Republiek Liberia tot de Wereldhandelsorganisatie	44
★ Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/2022 van de Commissie van 10 november 2015 tot wijziging van Beschikking 2008/866/EG inzake noodmaatregelen tot opschorting van de invoer uit Peru van bepaalde tweekleppige weekdieren bestemd voor menselijke consumptie, wat de toepassingsperiode betreft (Kennisgeving geschied onder nummer C(2015) 7669) ⁽¹⁾	45

III Andere handelingen

EUROPESE ECONOMISCHE RUIMTE

★ Besluit van de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA nr. 273/14/COL van 9 juli 2014 over de financiering van Scandinavian Airlines door middel van de nieuwe doorlopendkredietfaciliteit (Noorwegen) [2015/2023]	47
★ Besluit van het Permanent Comité van de EVA-staten nr. 2/2015/SC van 24 september 2015 tot instelling van een Interimcomité voor het Financieel Mechanisme 2014-2021 van de EER [2015/2024]	63

⁽¹⁾ Voor de EER relevante tekst

II

(Niet-wetgevingshandelingen)

VERORDENINGEN

VERORDENING (EU) 2015/2010 VAN DE COMMISSIE

van 11 november 2015

tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1708/2005 houdende gedetailleerde regels voor de uitvoering van Verordening (EG) nr. 2494/95 van de Raad, wat de gemeenschappelijke referentieperiode voor het geharmoniseerde indexcijfer van de consumptieprijzen betreft

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EG) nr. 2494/95 van de Raad van 23 oktober 1995 inzake geharmoniseerde indexcijfers van de consumptieprijzen ⁽¹⁾, en met name artikel 4, derde alinea, en artikel 5, lid 3,Gezien het advies van de Europese Centrale Bank ⁽²⁾,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Verordening (EG) nr. 2494/95 legt de noodzakelijke statistische basis voor de productie van geharmoniseerde indexcijfers van de consumptieprijzen (GICP).
- (2) Verordening (EG) nr. 1708/2005 van de Commissie ⁽³⁾ legt gemeenschappelijke voorschriften vast voor de bepaling van de referentieperiode voor het GICP en stelt de gemeenschappelijke referentieperiode vast op 2005 = 100.
- (3) Wijzigingen in de indeling van subindexcijfers van het GICP en de aanpassing van de subindexcijfers die zijn gekoppeld aan het GICP na de invoering van 2005 = 100 maken het nodig dat de referentieperiode voor de indexcijfers wordt gewijzigd. Met het oog op de vergelijkbaarheid en relevantie van het GICP moet de referentieperiode voor de indexcijfers daarom worden gewijzigd in 2015 = 100.
- (4) Overeenkomstig artikel 13 van Verordening (EG) nr. 2494/95 is rekening gehouden met de kosteneffectiviteit bij de vaststelling van deze verordening.
- (5) De in deze verordening vervatte maatregelen zijn in overeenstemming met het advies van het Comité voor het Europees statistisch systeem,

⁽¹⁾ PB L 257 van 27.10.1995, blz. 1.

⁽²⁾ Advies van 1 juni 2015 (PB C 209 van 25.6.2015, blz. 3).

⁽³⁾ Verordening (EG) nr. 1708/2005 van de Commissie van 19 oktober 2005 houdende gedetailleerde regels voor de uitvoering van Verordening (EG) nr. 2494/95 van de Raad, wat de gemeenschappelijke referentieperiode voor het geharmoniseerde indexcijfer van de consumptieprijzen betreft, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2214/96 (PB L 274 van 20.10.2005, blz. 9).

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Artikel 3 van Verordening (EG) nr. 1708/2005 wordt vervangen door:

„Artikel 3

Referentieperiode voor het indexcijfer

1. De gemeenschappelijke referentieperiode voor het GICP wordt vastgesteld op 2015 = 100. Deze nieuwe referentieperiode wordt gebruikt voor de volledige tijdreeksen voor de algemene indexcijfers en de subindexcijfers voor het GICP, te beginnen met de publicatie van het GICP voor januari 2016.
2. Eventuele aanvullende subindexcijfers die in het GICP moeten worden geïntegreerd, worden in december van een bepaald jaar op het niveau van 100 indexpunten gekoppeld en worden in januari van het volgende jaar van kracht.”.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie

De voorzitter

Jean-Claude JUNKER

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2011 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015**

tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de lijsten van regionale overheden en lokale autoriteiten waarvoor geldt dat vorderingen die op hen worden aangehouden, als vorderingen op de centrale overheid moeten worden behandeld overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) ⁽¹⁾, en met name artikel 109 bis, lid 2, onder a),

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De lijsten van regionale overheden en lokale autoriteiten waarvoor overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG geldt dat vorderingen die op hen worden aangehouden, als vorderingen op de centrale overheid moeten worden behandeld, zijn van belang voor de berekening van de module marktrisico en de module tegenpartijkredietrisico van de standaardformule van het solvabiliteitskapitaalvereiste.
- (2) In voorkomend geval dienen de in deze lijsten opgenomen regionale overheden en lokale autoriteiten te worden gecategoriseerd, rekening houdend met de voorwaarden van artikel 85 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 ⁽²⁾.
- (3) De toezichthoudende autoriteiten hebben relevante informatie verstrekt over de specifieke bevoegdheden om inkomsten te verkrijgen en de in het nationale recht bestaande institutionele regelingen met betrekking tot de regionale overheden en lokale autoriteiten in hun rechtsgebied, en over de mate waarin die overheden en autoriteiten voldoen aan de vereisten van artikel 109 bis, lid 2, onder a), van Richtlijn 2009/138/EG.
- (4) Deze verordening is gebaseerd op de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen die de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen bij de Commissie heeft ingediend.
- (5) De Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen heeft open publieksraadplegingen gehouden over de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen waarop deze verordening is gebaseerd, de potentiële hieraan gerelateerde kosten en baten geanalyseerd en het advies van de Stakeholdersgroep ingewonnen, die overeenkomstig artikel 37 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad is opgericht ⁽³⁾.

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

*Artikel 1***Lijsten van regionale overheden en lokale autoriteiten**

De onderstaande regionale overheden en lokale autoriteiten worden beschouwd als entiteiten waarvoor geldt dat vorderingen die op hen worden aangehouden, moeten worden behandeld als vorderingen op de centrale overheid van het rechtsgebied waarin zij zijn gevestigd, als bedoeld in artikel 109 bis, lid 2, onder a), van Richtlijn 2009/138/EG:

- 1) in Oostenrijk: elk „Land” of elke „Gemeinde”;
- 2) in België: elke „communauté” of „gemeenschap”, elke „région” of elk „gewest”, elke „province” of „provincie” en elke „commune” of „gemeente”;

⁽¹⁾ PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1.

⁽²⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 tot aanvulling van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PB L 12 van 17.1.2015, blz. 1).

⁽³⁾ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

- 3) in Denemarken: elke „region” of „kommune”;
- 4) in Finland: elke „kaupunki” of „stad”, „kunta” of „kommun” en de „Ahvenanmaan maakunta” of de „Landskapet Åland”;
- 5) in Frankrijk: elke „Région”, elk „département” en elke „commune”;
- 6) in Duitsland: elk „Land”, elke „Gemeindeverband” en elke „Gemeinde”;
- 7) in Liechtenstein: elke „Gemeinde”;
- 8) in Litouwen: elke „savivaldybė”;
- 9) in Luxemburg: elke „commune”;
- 10) in Nederland: elke „provincie”, elk „waterschap” en elke „gemeente”;
- 11) in Polen: elke „województwo”, „związek powiatów”, „powiat”, „związek międzygminny”, „gmina” en de „miasto stołeczne Warszawa”;
- 12) in Portugal: de „Região Autónoma dos Açores” en de „Região Autónoma da Madeira”;
- 13) in Spanje: elke „comunidad autónoma” en „corporación local”;
- 14) in Zweden: elke „region”, „landsting” en „kommun”;
- 15) in het Verenigd Koninkrijk: het „Scottish Parliament”, de „National Assembly for Wales” en de „Northern Ireland Assembly”.

Artikel 2

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie

De voorzitter

Jean-Claude JUNCKER

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2012 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015****tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de besluitvormingsprocedures voor de vaststelling, berekening en opheffing van kapitaalopslagfactoren overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad****(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) ⁽¹⁾, en met name artikel 37, lid 8, derde alinea,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Richtlijn 2009/138/EG voorziet in de mogelijkheid dat de toezichthoudende autoriteiten een kapitaalopslagfactor vaststellen voor een verzekerings- of herverzekeringsonderneming. Er dient dan ook te worden voorzien in besluitvormingsprocedures ter vaststelling, berekening en opheffing van kapitaalopslagfactoren.
- (2) Om de verzekerings- of herverzekeringsonderneming de kans te bieden informatie en redenen aan te voeren om de noodzaak van een kapitaalopslagfactor te betwisten of te verminderen, voordat een besluit wordt genomen over de vaststelling van de kapitaalopslagfactor, dient de toezichthoudende autoriteit de verzekerings- of herverzekeringsonderneming de mogelijkheid te bieden om redenen tegen de vaststelling van een kapitaalopslagfactor aan te voeren.
- (3) De medewerking van de verzekerings- of herverzekeringsonderneming met de toezichthoudende autoriteit is van essentieel belang om de doeltreffendheid van de kapitaalopslagfactor als toezichtmaatregel te verzekeren. Om de toezichthoudende autoriteit in staat te stellen de kapitaalopslagfactor te baseren op nauwkeurige en actuele informatie, moet de verzekerings- of herverzekeringsonderneming de kapitaalopslagfactor op verzoek van de toezichthoudende autoriteit berekenen.
- (4) Om de verzekerings- of herverzekeringsonderneming in staat te stellen de tekortkomingen te verhelpen die tot de toepassing van een kapitaalopslagfactor hebben geleid, is het noodzakelijk de inhoud te specificeren van het besluit tot vaststelling van een kapitaalopslagfactor.
- (5) De toezichthoudende autoriteit en de verzekerings- of herverzekeringsonderneming mogen niet alleen vertrouwen op de jaarlijkse evaluatie van de kapitaalopslagfactor, maar moeten op proactieve wijze de omstandigheden die tot de vaststelling van een kapitaalopslagfactor hebben geleid, in het oog houden om passende maatregelen te kunnen treffen. Daartoe moet de verzekerings- of herverzekeringsonderneming bij de toezichthoudende autoriteit voortgangsverslagen indienen over het verhelpen van de tekortkomingen die tot de toepassing van de kapitaalopslagfactor hebben geleid. Het is ook nodig te voorzien in een procedure om besluiten over een kapitaalopslagfactor te evalueren, indien de omstandigheden die tot de vaststelling van een kapitaalopslagfactor hebben geleid, zijn gewijzigd.
- (6) Deze verordening is gebaseerd op de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen die de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen bij de Commissie heeft ingediend.
- (7) De Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen heeft open publieksraadplegingen gehouden over de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen waarop deze verordening is gebaseerd, heeft de mogelijke hieraan verbonden kosten en baten geanalyseerd en heeft het advies ingewonnen van de overeenkomstig artikel 37 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁾ opgerichte Stakeholdergroep verzekeringen en herverzekeringen,

⁽¹⁾ PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1.

⁽²⁾ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Kennisgeving vooraleer een kapitaalopslagfactor wordt vastgesteld

1. De toezichthoudende autoriteit stelt de verzekerings- of herverzekeringsonderneming in kennis van haar voornemen tot vaststelling van een kapitaalopslagfactor en van de redenen voor de vaststelling van de kapitaalopslagfactor.
2. De toezichthoudende autoriteit stelt een termijn vast waarbinnen de verzekerings- of herverzekeringsonderneming dient te reageren op de in lid 1 bedoelde kennisgeving. De toezichthoudende autoriteit onderzoekt alle door de verzekerings- of herverzekeringsonderneming verstrekte informatie alvorens een besluit te nemen.

Artikel 2

Berekening van de kapitaalopslagfactor

Indien de toezichthoudende autoriteit dit verlangt, voert de verzekerings- of herverzekeringsonderneming de berekening van de kapitaalopslagfactor uit overeenkomstig de specificaties die door de toezichthoudende autoriteit zijn vastgelegd.

Artikel 3

Informatieverstrekking

1. De toezichthoudende autoriteit kan verlangen dat de verzekerings- of herverzekeringsonderneming binnen de door de toezichthoudende autoriteit vastgestelde termijn alle informatie verstrekt die nodig is voor het nemen van een besluit tot vaststelling van een kapitaalopslagfactor.
2. Bij de vaststelling van de in lid 1 bedoelde termijn besteedt de toezichthoudende autoriteit bijzondere aandacht aan de waarschijnlijkheid en de omvang van eventuele nadelige gevolgen voor verzekeringnemers en begunstigden.
3. De verzekerings- of herverzekeringsonderneming brengt de toezichthoudende autoriteit onmiddellijk op de hoogte indien zij de in lid 1 bedoelde termijn niet in acht kan nemen.

Artikel 4

Besluit tot vaststelling van een kapitaalopslagfactor

1. De toezichthoudende autoriteit deelt haar besluit tot vaststelling van een kapitaalopslagfactor schriftelijk mee aan de verzekerings- of herverzekeringsonderneming.
2. Het besluit van de toezichthoudende autoriteit bevat voldoende details om de verzekerings- of herverzekeringsonderneming inzicht te verschaffen in de maatregelen die zij dient te nemen of de tekortkomingen die zij moet verhelpen opdat de kapitaalopslagfactor wordt opgeheven.
3. Het in lid 2 bedoelde besluit omvat:
 - a) de redenen voor de vaststelling van de kapitaalopslagfactor;
 - b) de methode voor de berekening van de kapitaalopslagfactor en de omvang van de kapitaalopslagfactor;
 - c) de datum waarop de kapitaalopslagfactor in werking treedt;
 - d) indien van toepassing, de uiterste datum waarop de verzekerings- of herverzekeringsonderneming de tekortkomingen, die tot de vaststelling van de kapitaalopslagfactor hebben geleid, moet hebben verholpen;
 - e) indien van toepassing, de inhoud en frequentie van overeenkomstig artikel 5 in te dienen voortgangsverslagen.

*Artikel 5***Voortgangsverslag**

In de in artikel 37, lid 1, onder b) en c), van Richtlijn 2009/138/EG bedoelde gevallen, stelt de verzekerings- of herverzekeringsonderneming de toezichthoudende autoriteit op haar verzoek in kennis van de vooruitgang die is geboekt bij het verhelpen van de tekortkomingen die tot de vaststelling van de kapitaalopslagfactor hebben geleid en van de relevante maatregelen die zijn genomen.

*Artikel 6***Evaluatie van de kapitaalopslagfactor**

1. De toezichthoudende autoriteit evalueert de vastgestelde kapitaalopslagfactor indien er een materiële wijziging plaatsvindt in de omstandigheden die tot de vaststelling van de kapitaalopslagfactor hebben geleid.
2. Na de evaluatie van de vastgestelde kapitaalopslagfactor handhaaft of wijzigt de toezichthoudende autoriteit de kapitaalopslagfactor of heft zij deze op.

*Artikel 7***Handhaving, wijziging of opheffing van de kapitaalopslagfactor**

Bij het overwegen van de handhaving, wijziging of opheffing van de kapitaalopslagfactor houdt de toezichthoudende autoriteit rekening met de volgende elementen:

- a) de informatie die door de verzekerings- of herverzekeringsonderneming is verstrekt tijdens het proces van vaststelling en berekening van de kapitaalopslagfactor;
- b) de informatie die de toezichthoudende autoriteit heeft verkregen via het toezichtsproces en daaropvolgende toezichtactiviteiten;
- c) de in het voortgangsverslag verstrekte informatie, indien de toezichthoudende autoriteit daarom overeenkomstig artikel 5 heeft verzocht;
- d) alle andere relevante informatie die wijst op een materiële wijziging in de omstandigheden die tot de vaststelling van een kapitaalopslagfactor hebben geleid.

*Artikel 8***Besluit tot wijziging of opheffing van de kapitaalopslagfactor**

1. De toezichthoudende autoriteit deelt haar besluit tot wijziging of opheffing van de kapitaalopslagfactor en de datum van inwerkingtreding van dat besluit onverwijld en schriftelijk mee aan de verzekerings- of herverzekeringsonderneming.
2. Ingeval de toezichthoudende autoriteit besluit de kapitaalopslagfactor te wijzigen, neemt zij overeenkomstig artikel 4, leden 2 en 3, een nieuw besluit aan.

*Artikel 9***Inwerkingtreding**

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie

De voorzitter

Jean-Claude JUNKER

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2013 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015****tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot standaardafwijkingen in verband met risicovereveningsstelsels voor zorgverzekeraars in overeenstemming met Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad****(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) ⁽¹⁾, en met name artikel 109 bis, lid 4, derde alinea,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Met het oog op de berekening van de module ziekteverzekeringstechnisch risico van de standaardformule voor de bepaling van het solvabiliteitskapitaalvereiste dienen standaardafwijkingen voor premie- en reserverisico te worden vastgesteld met betrekking tot specifieke nationale wetgevingsmaatregelen die verzekerings- en herverzekeringsondernemingen de toestemming verlenen om gezondheidsrisicogerelateerde schadevorderingen onderling te delen.
- (2) Deze standaardafwijkingen moeten alleen voor de Zorgverzekeringswet worden vastgesteld die voorziet in verplichte basisverzekering ziektekosten in Nederland (hierna „risicovereveningsstelsel voor zorgverzekeraars in Nederland” genoemd). Volgens een enquête van de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen is het risicovereveningsstelsel in Nederland het enige dergelijke systeem binnen de Unie dat voldoet aan de criteria in artikel 109 bis, leden 4 en 5, van Richtlijn 2009/138/EG.
- (3) De standaardafwijkingen in deze verordening zijn vastgesteld met inachtneming van de berekeningen van De Nederlandsche Bank.
- (4) Deze verordening is gebaseerd op de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen die de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen bij de Commissie heeft ingediend.
- (5) De Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen heeft open publieksraadplegingen gehouden over de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen waarop deze verordening is gebaseerd, de potentiële desbetreffende kosten en baten geanalyseerd en het advies van de overeenkomstig artikel 37 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad opgerichte Stakeholdergroep verzekeringen en herverzekeringen ingewonnen ⁽²⁾,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

*Artikel 1***Standaardafwijkingen**

Voor de ziektekostenverzekeringen en proportionele herverzekering onder het risicovereveningsstelsel voor zorgverzekeraars in Nederland gebruiken verzekerings- en herverzekeringsondernemingen bij de berekening van de module ziekteverzekeringstechnisch risico de volgende standaardafwijkingen:

- a) 2,7 % voor het premierisico in het NSLT-ziekteverzekeringsbedrijf;
- b) 5 % voor het reserverisico in het NSLT-ziekteverzekeringsbedrijf;

⁽¹⁾ PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1.

⁽²⁾ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

*Artikel 2***Inwerkingtreding**

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie

De voorzitter

Jean-Claude JUNKER

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2014 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015****tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de procedures en templates voor de indiening van informatie bij de groepstoezichthouder alsook de uitwisseling van informatie tussen toezichthoudende autoriteiten overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad****(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) ⁽¹⁾, en met name artikel 249, lid 4.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Onverminderd andere vormen van samenwerking en informatieuitwisseling op bilaterale of multilaterale basis tussen toezichthoudende autoriteiten, zijn procedures en templates met name nodig om een efficiënte en convergente uitwisseling van informatie mogelijk te maken tussen de toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders, aangezien dat het belangrijkste forum dient te zijn voor het uitwisselen van informatie tussen de toezichthoudende autoriteiten van een groep.
- (2) Deze procedures en templates zijn gericht tot de toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders, die als onderdeel van een coördinatieregeling beslissen over de informatie die voor de werkzaamheden van het college van toezichthouders is vereist en de voorwaarden waaronder deze overeenkomstig artikel 357 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 ⁽²⁾ van de Commissie dient te worden uitgewisseld.
- (3) Met het oog op een effectief en doelmatig toezicht dient bij de informatieuitwisseling en samenwerking tussen toezichthoudende autoriteiten rekening te worden gehouden met de aard, omvang en complexiteit van de groep, de beschikbaarheid en de aard van de informatie en de jongste en meest relevante gegevens.
- (4) Deze verordening is gebaseerd op de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen die de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen bij de Commissie heeft ingediend.
- (5) De Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen heeft openbare publieksraadplegingen gehouden over de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen waarop deze verordening is gebaseerd, de potentiële hieraan gerelateerde kosten en baten geanalyseerd en het advies van de Stakeholdersgroep ingewonnen, die overeenkomstig artikel 37 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad ⁽³⁾ is opgericht,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

*Artikel 1***Uitwisseling van informatie tussen de toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders**

De toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders wisselen stelselmatig, ten minste jaarlijks en voor zover nodig, op ad-hoc basis informatie uit.

⁽¹⁾ PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1.⁽²⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 tot aanvulling van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toegang tot en de uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PB L 12 van 17.1.2015, blz. 1).⁽³⁾ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

*Artikel 2***Uiterste termijn voor de uitwisseling van informatie**

1. Voor elke informatie-uitwisseling op stelselmatige of op ad hoc-basis stellen de toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders een uiterste termijn vast.
2. Afwijkingen van de vastgestelde termijnen worden van tevoren met redenen omkleed meegedeeld aan de desbetreffende toezichthoudende autoriteiten.

*Artikel 3***Voor de informatie-uitwisseling gebruikte middelen**

De toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders komen onderling overeen in welke beveiligde elektronische vorm en in welk gegevensformaat de informatie wordt uitgewisseld.

*Artikel 4***Valuta**

Behalve indien anders is besloten door de toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders als onderdeel van de coördinatieregeling overeenkomstig artikel 248, lid 4), van Richtlijn 2009/138/EG, geven de toezichthoudende autoriteiten bedragen als onderdeel van de uitwisseling van informatie in het college van toezichthouders weer in de valuta waarin de informatie is meegedeeld.

*Artikel 5***Taal**

Behalve indien anders is besloten door de toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders als onderdeel van de coördinatieregeling overeenkomstig artikel 248, lid 4), van Richtlijn 2009/138/EG, wisselen de toezichthoudende autoriteiten informatie uit in de taal die het best wordt begrepen in het college van toezichthouders.

*Artikel 6***Overzicht van de in het college van toezichthouders uit te wisselen informatie**

De groepstoezichthouder legt de andere toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders een overzicht voor van de overeenkomstig artikel 357 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 uit te wisselen informatie, en gebruikt daarvoor de template in bijlage I bij deze verordening.

*Artikel 7***Indiening van de voornaamste conclusies van het toezichtsproces**

1. De andere toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders delen aan de groepstoezichthouder de belangrijkste conclusies mee die zij hebben getrokken uit het toezichtsproces op het niveau van de individuele onderneming overeenkomstig artikel 357, lid 2, onder c), van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 en gebruiken daarvoor de template in bijlage II bij deze verordening.
2. De groepstoezichthouder deelt aan de andere toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders de belangrijkste conclusies mee die hij heeft getrokken uit het toezichtsproces op groepsniveau, overeenkomstig artikel 357, lid 3, onder a), iii), van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35, en gebruikt daarvoor de template in bijlage II bij deze verordening.

*Artikel 8***Samenwerking en informatie-uitwisseling tussen toezichthoudende autoriteiten buiten het college van toezichthouders**

1. Wanneer een toezichthoudende autoriteit in het college van toezichthouders informatie die van belang is voor het groepstoezicht op bilaterale of multilaterale basis deelt met enkele van de andere toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders, rapporteert deze toezichthoudende autoriteit de informatie binnen een redelijke termijn aan de groepstoezichthouder. De groepstoezichthouder zorgt ervoor dat de informatie wordt verspreid onder alle andere betrokken toezichthoudende autoriteiten binnen het college van toezichthouders tijdens of vóór de volgende vergadering van het college.

2. Wanneer een toezichthoudende autoriteit in het college van toezichthouders van een derde partij informatie ontvangt die van belang is voor het groepstoezicht en deze informatie deelt met sommige andere toezichthoudende autoriteiten in het college van toezichthouders, rapporteert deze toezichthoudende autoriteit de informatie in de ruimst mogelijke mate en behoudens de geheimhoudingsverplichtingen die door de derde partij of bij wet zijn opgelegd, binnen een redelijk tijdsbestek aan de groepstoezichthouder. De groepstoezichthouder zorgt ervoor dat de informatie wordt verspreid onder alle andere betrokken toezichthoudende autoriteiten binnen het college van toezichthouders tijdens of vóór de volgende vergadering van het college.

*Artikel 9***Inwerkingtreding**

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie

De voorzitter

Jean-Claude JUNKER

BIJLAGE I

Overzicht van de in het college van toezichthouders uit te wisselen informatie

Aanduiding van de onderneming \ Soort informatie		Verslag over de solvabiliteit en financiële toestand	Periodiek toezichtverslag	Kwantitatieve rapportagetemplates	Hoofdconclusies van het toezichtsproces	Andere geselecteerde gegevens
Deelnemende onderneming	Onderdeel					
	Frequentie					
	Termijn					
Dochteronderneming	Onderdeel					
	Frequentie					
	Termijn					
andere verbonden onderneming	Onderdeel					
	Frequentie					
	Termijn					

Informatie-onderdelen die dienen te worden uitgewisseld, met inbegrip van relevante delen van verhalende verslagen, relevante kwantitatieve rapportagetemplates, de belangrijkste conclusies na het toezichtsproces en andere geselecteerde gegevens evenals termijnen en de frequentie worden, zoals in het college van toezichthouders is overeengekomen, in het overzicht vermeld.

BIJLAGE II

Indiening van de voornaamste conclusies van het toezichtsproces

Naam van de individuele onderneming of van de groep		
Het resultaat van de risicobeoordeling en de relevante geplande toezichtactiviteiten		
Omschrijving		
Bevindingen van onderzoek/inspecties ter plaatse en werkzaamheden bij de toezichthouder		
Omschrijving		
Betrokken toezichthoudende maatregelen		
Omschrijving		

De belangrijkste conclusies na het toezichtsproces omvatten de resultaten van de risicoanalyse, de relevante geplande toezichtactiviteiten, de bevindingen van onderzoek ter plaatse, inspecties ter plaatse en werkzaamheden bij de toezichthouder en de desbetreffende toezichthoudende maatregelen, zoals overeengekomen in het college van toezichthouders.

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2015 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015****tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de procedures voor de evaluatie van externe kredietbeoordelingen overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad****(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) ⁽¹⁾, en met name artikel 44, lid 4 bis, vierde alinea,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Aanvullende evaluaties van de geschiktheid van externe kredietbeoordelingen, als bedoeld in artikel 44, lid 4 bis, van Richtlijn 2009/138/EG, moeten worden gezien als een kritieke en belangrijke activiteit binnen het risicobeheersysteem, aangezien zij de risico's inperken die met de berekening van de technische voorzieningen en het solvabiliteitskapitaalvereiste verband houden.
- (2) De procedurele aspecten van aanvullende evaluaties moeten tot uitdrukking komen in het beleid voor risicobeheer van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen, als bedoeld in artikel 41, lid 3, van Richtlijn 2009/138/EG, aangezien aanvullende evaluaties deel uitmaken van het risicobeheersysteem.
- (3) De aard, omvang en complexiteit van de activiteit van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten in aanmerking worden genomen wanneer deze ondernemingen de procedurele aspecten van aanvullende evaluaties in hun beleid voor risicobeheer opnemen en de resultaten en de wijze van uitvoering van de aanvullende evaluaties documenteren.
- (4) Deze verordening is gebaseerd op de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen die de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen bij de Commissie heeft ingediend.
- (5) De Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen heeft open publieksraadplegingen gehouden over de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen waarop deze verordening is gebaseerd, de potentiële desbetreffende kosten en baten geanalyseerd en het advies van de overeenkomstig artikel 37 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁾ opgerichte Stakeholdergroep verzekeringen en herverzekerings ingewonnen,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

*Artikel 1***Beleid inzake risicobeheer**

Met het oog op de evaluatie van de geschiktheid van externe kredietbeoordelingen in de berekening van technische voorzieningen en het solvabiliteitskapitaalvereiste door middel van aanvullende beoordelingen, als bedoeld in artikel 44, lid 4 bis, van Richtlijn 2009/138/EG, nemen verzekerings- en herverzekeringsondernemingen in hun beleid voor risicobeheer de volgende elementen op:

- a) de reikwijdte en frequentie van de aanvullende evaluaties;
- b) de wijze waarop de aanvullende evaluaties worden uitgevoerd, met inbegrip van de aannames waarop zij gebaseerd zijn;
- c) de frequentie van de regelmatige analyse van de aanvullende evaluaties en de voorwaarden verbonden aan een *ad-hoc* analyse van de aanvullende evaluaties.

⁽¹⁾ PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1.

⁽²⁾ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

*Artikel 2***Taken van de risicobeheerfunctie**

Verzekerings- en herverzekeringsondernemingen zorgen ervoor dat de risicobeheerfunctie de aanvullende evaluaties afdekt overeenkomstig het in artikel 1 bedoelde risicobeheerbeleid en terdege rekening houdt met de resultaten van de aanvullende evaluaties bij de berekening van technische voorzieningen en het solvabiliteitskapitaalvereiste.

*Artikel 3***Informatie gebruikt voor de aanvullende evaluaties**

Bij de uitvoering van de aanvullende evaluaties maken de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen gebruik van informatie die afkomstig is uit betrouwbare en actuele bronnen.

*Artikel 4***Analyse van aanvullende evaluaties**

1. Overeenkomstig artikel 41, lid 3, van Richtlijn 2009/138/EG voeren verzekerings- en herverzekeringsondernemingen ten minste jaarlijks een analyse uit van hun aanvullende evaluaties.
2. Verzekerings- en herverzekeringsondernemingen analyseren de aanvullende evaluaties ook op ad-hoc basis, telkens wanneer aan een van de in artikel 1, onder c) bedoelde voorwaarden is voldaan of indien de aannames waarop deze evaluaties zijn gebaseerd, niet langer gelden.

*Artikel 5***Documenten**

Verzekerings- en herverzekeringsondernemingen documenteren de volgende processen:

- a) de wijze waarop de aanvullende evaluaties worden uitgevoerd en de resultaten van deze evaluaties;
- b) de mate waarin de resultaten van de aanvullende evaluaties in aanmerking worden genomen bij de berekening van technische voorzieningen en het solvabiliteitskapitaalvereiste.

*Artikel 6***Inwerkingtreding**

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie
De voorzitter
Jean-Claude JUNCKER

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2016 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015****tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de aandelenindex voor de symmetrische aanpassing van het standaard aandelenkapitaalvereiste, overeenkomstig Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad****(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) ⁽¹⁾, en met name artikel 109 bis, lid 2, onder b),

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Om te verzekeren dat de aandelenindex de marktprijs meet van een gediversifieerde portefeuille van aandelen die representatief is voor de aard van de aandelen die gewoonlijk door verzekerings- en herverzekeringsondernemingen worden aangehouden, zoals vereist op grond van artikel 172 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 ⁽²⁾ van de Commissie, moet deze zijn samengesteld uit verschillende bestaande aandelenindexen voor relevante markten. Om de standen van deze aandelenindexen vergelijkbaar te maken, dient de stand van elke index aan het begin van de toepasselijke periode, als bedoeld in artikel 106, lid 2, van Richtlijn 2009/138/EG, te worden vastgesteld op 100 procentpunten.
- (2) De waarde van een aandelenindex schommelt tijdens de loop van een dag. Daarom moet worden verduidelijkt welke waarde voor een bepaalde dag geldt. Aangezien aandelenbeurzen niet elke dag open zijn voor de handel, moet ook worden aangegeven voor welke dagen de standen van de aandelenindex moeten worden berekend. Daarom dienen de termen „laatste stand” en „werkdag” te worden gedefinieerd.
- (3) De aandelenindex moet voldoen aan de vereisten als vastgelegd in artikel 172 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35.
- (4) Deze verordening is gebaseerd op de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen die de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen bij de Commissie heeft ingediend.
- (5) De Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen heeft open publieksraadplegingen gehouden over de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen waarop deze verordening is gebaseerd, heeft de mogelijke hieraan verbonden kosten en baten geanalyseerd en heeft het advies ingewonnen van de overeenkomstig artikel 37 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad ⁽³⁾ opgerichte Stakeholdergroep verzekeringen en herverzekeringen,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

*Artikel 1***Definities**

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- 1) „laatste stand”: de laatste waarde van de aandelenindex voor de referentiedag, gepubliceerd door de aanbieder van de aandelenindex;
- 2) „werkdag”: elke andere dag dan zaterdag en zondag.

⁽¹⁾ PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1.⁽²⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 tot aanvulling van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toegang tot en de uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PB L 12 van 17.1.2015, blz. 1).⁽³⁾ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

*Artikel 2***Berekening van de aandelenindex**

1. De stand van de aandelenindex, als bedoeld in artikel 106, lid 2, van Richtlijn 2009/138/EG, wordt voor elke werkdag bepaald.

De stand van de aandelenindex voor een bepaalde werkdag is gelijk aan de som van de bijdragen van alle in de bijlage opgenomen aandelenindexen voor die werkdag.

Voor elk van de in de bijlage vermelde aandelenindexen is de bijdrage voor een werkdag het product van de genormaliseerde stand voor de werkdag en het respectieve gewicht van de aandelenindex als vervat in de bijlage.

2. Voor elk van de in de bijlage vermelde aandelenindexen is de genormaliseerde stand voor een bepaalde werkdag de laatste stand op die werkdag gedeeld door de laatste stand op de eerste dag van de periode van 36 maanden die eindigt op de werkdag waarvoor de huidige stand van de aandelenindex wordt berekend, als gedefinieerd in artikel 172, lid 1, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35. Wanneer voor een bepaalde dag de laatste stand van een aandelenindex niet beschikbaar is, wordt de meest recente laatste stand vóór die dag gebruikt.

*Artikel 3***Inwerkingtreding**

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie

De voorzitter

Jean-Claude JUNCKER

BIJLAGE

Aandelenindexen en gewichten

Aandelenindexen (prijsindexcijfers)	Gewichten
AEX	0,14
CAC 40	0,14
DAX	0,14
FTSE All-Share Index	0,14
FTSE MIB Index	0,08
IBEX 35	0,08
Nikkei 225	0,02
OMX Stockholm 30 Index	0,08
S&P 500	0,08
SMI	0,02
WIG30	0,08

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2017 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015****tot vaststelling van technische uitvoeringsnormen met betrekking tot de aangepaste factoren ter berekening van het kapitaalvereiste voor het valutarisico voor aan de euro gekoppelde valuta's in overeenstemming met Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad****(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) ⁽¹⁾, en met name artikel 109 bis, lid 2, onder c),

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) In de bij deze verordening vastgestelde aanpassingen wordt rekening gehouden met de gedetailleerde criteria van artikel 188, lid 5, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie ⁽²⁾.
- (2) Om te zorgen voor een consistente behandeling van aan de euro gekoppelde valuta's bij de berekening van het kapitaalvereiste voor het valutarisico, dient in aangepaste factoren te worden voorzien voor het valutarisico dat verband houdt met de wisselkoersen tussen de euro en aan de euro gekoppelde valuta's, alsook met de wisselkoersen tussen twee aan de euro gekoppelde valuta's.
- (3) Deze verordening is gebaseerd op de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen die de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen bij de Commissie heeft ingediend.
- (4) De Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen heeft open publieksraadplegingen gehouden over de ontwerpen van technische uitvoeringsnormen waarop deze verordening is gebaseerd, de potentiële desbetreffende kosten en baten geanalyseerd en het advies van de overeenkomstig artikel 37 van Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad ⁽³⁾ opgerichte Stakeholdergroep verzekeringen en herverzekeringen ingewonnen,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

*Artikel 1***Aangepaste factoren voor het valutarisico wanneer de euro de lokale of buitenlandse valuta is**

Indien de euro de lokale of buitenlandse valuta is, wordt de 25 %-factor met het oog op de toepassing van artikel 188, leden 3 en 4, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 vervangen door:

- a) 0,39 % indien de andere valuta de Deense kroon (DKK) is;
- b) 1,81 % indien de andere valuta de lev (BGN) is;
- c) 2,18 % indien de andere valuta de West-Afrikaanse CFA-frank (BCEAO) (XOF) is;
- d) 1,96 % indien de andere valuta de Centraal-Afrikaanse CFA-frank (BEAC) (XAF) is;
- e) 2,00 % indien de andere valuta de Comorenfrank (KMF) is.

⁽¹⁾ PB L 335 van 17.12.2009, blz. 1.⁽²⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 tot aanvulling van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PB L 12 van 17.1.2015, blz. 1).⁽³⁾ Verordening (EU) nr. 1094/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/79/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 48).

*Artikel 2***Aangepaste factoren voor het valutarisico wanneer de lokale en buitenlandse valuta aan de euro zijn gekoppeld**

De 25 %-factor wordt met het oog op de toepassing van artikel 188, leden 3 en 4, van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 vervangen door:

- a) 2,24 % indien de twee valuta's de DKK en de BGN zijn;
- b) 2,62 % indien de twee valuta's de DKK en de XOF zijn;
- c) 2,40 % indien de twee valuta's de DKK en de XAF zijn;
- d) 2,44 % indien de twee valuta's de DKK en de KMF zijn;
- e) 4,06 % indien de twee valuta's de BGN en de XOF zijn;
- f) 3,85 % indien de twee valuta's de BGN en de XAF zijn;
- g) 3,89 % indien de twee valuta's de BGN en de KMF zijn;
- h) 4,23 % indien de twee valuta's de XOF en de XAF zijn;
- i) 4,27 % indien de twee valuta's de XOF en de KMF zijn;
- j) 4,04 % indien de twee valuta's de XAF en de KMF zijn;

*Artikel 3***Inwerkingtreding**

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie

De voorzitter

Jean-Claude JUNKER

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2018 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015**

tot intrekking van de aanvaarding van de verbintenis voor twee producenten-exporteurs op grond van Uitvoeringsbesluit 2013/707/EU tot bevestiging van de aanvaarding van een verbintenis die is aangeboden in het kader van de antidumping- en de antisubsidieprocedure betreffende de invoer van fotonvoltaïsche modules van kristallijn silicium en de belangrijkste componenten daarvan (cellen) van oorsprong uit of verzonden uit de Volksrepubliek China voor de periode waarin de definitieve maatregelen worden toegepast

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie („het Verdrag”),

Gezien Verordening (EG) nr. 1225/2009 van de Raad van 30 november 2009 betreffende beschermende maatregelen tegen invoer met dumping uit landen die geen lid zijn van de Europese Gemeenschap ⁽¹⁾ („de antidumpingbasisverordening”), en met name artikel 8,

Gezien Verordening (EG) nr. 597/2009 van de Raad van 11 juni 2009 betreffende bescherming tegen invoer met subsidiëring uit landen die geen lid van de Europese Gemeenschap zijn ⁽²⁾ („de antisubsidiebasisverordening”), en met name artikel 13,

Met kennisgeving aan de lidstaten,

Overwegende hetgeen volgt:

A. VERBINTENIS EN ANDERE BESTAANDE MAATREGELEN

- (1) Bij Verordening (EU) nr. 513/2013 ⁽³⁾ heeft de Europese Commissie („de Commissie”) een voorlopig antidumpingrecht ingesteld op fotonvoltaïsche modules van kristallijn silicium („modules”) en de belangrijkste componenten daarvan (cellen en wafers) van oorsprong uit of verzonden uit de Volksrepubliek China („de VRC”) die in de Europese Unie („de Unie”) worden ingevoerd.
- (2) Een groep producenten-exporteurs heeft de Chinese Kamer van Koophandel voor de in- en uitvoer van machines en elektronische producten („CCCME”) opdracht gegeven om in hun naam bij de Commissie een prijsverbintenis in te dienen, wat zij heeft gedaan. Uit de bewoordingen van die prijsverbintenis blijkt duidelijk dat het gaat om een bundel individuele prijsverbintenissen van elke producent-exporteur, die om praktische redenen worden gecoördineerd door de CCCME.
- (3) Bij Besluit 2013/423/EU ⁽⁴⁾ heeft de Commissie deze prijsverbintenis met betrekking tot het voorlopige antidumpingrecht aanvaard. Bij Verordening (EU) nr. 748/2013 ⁽⁵⁾ heeft de Commissie Verordening (EU) nr. 513/2013 gewijzigd om de technische wijzigingen in te voeren die door de aanvaarding van de verbintenis met betrekking tot het voorlopige antidumpingrecht nodig waren.
- (4) Bij Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1238/2013 ⁽⁶⁾ heeft de Raad een definitief antidumpingrecht ingesteld op modules en cellen van oorsprong uit of verzonden uit de VRC („de betrokken producten”) die in de Unie worden ingevoerd. Bij Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1239/2013 ⁽⁷⁾ heeft de Raad eveneens een definitief compenserend recht ingesteld op het betrokken product dat in de Unie wordt ingevoerd.

⁽¹⁾ PB L 343 van 22.12.2009, blz. 51.

⁽²⁾ PB L 188 van 18.7.2009, blz. 93.

⁽³⁾ PB L 152 van 5.6.2013, blz. 5.

⁽⁴⁾ PB L 209 van 3.8.2013, blz. 26.

⁽⁵⁾ PB L 209 van 3.8.2013, blz. 1.

⁽⁶⁾ PB L 325 van 5.12.2013, blz. 1.

⁽⁷⁾ PB L 325 van 5.12.2013, blz. 66.

- (5) Nadat de Commissie in kennis was gesteld van een gewijzigde versie van de door een groep van producenten-exporteurs („de producenten-exporteurs”) en de CCCME aangeboden prijsverbintenis, heeft zij bij Uitvoeringsbesluit 2013/707/EU ⁽¹⁾ de aanvaarding van de gewijzigde prijsverbintenis („de verbintenis”) bevestigd voor de periode waarin de definitieve maatregelen worden toegepast. De bijlage bij dat besluit bevat de lijst van producenten-exporteurs waarvoor de verbintenis werd aanvaard, waaronder:
- a) Chint Solar (Zhejiang) Co. Ltd, samen met zijn verbonden ondernemingen in de Europese Unie, samen vallend onder de aanvullende Taric-code: B810 („Chint Solar”), en
 - b) Hangzhou Zhejiang University Sunny Energy Science and Technology Co. Ltd en Zhejiang Jinbest Energy Science and Technology Co. Ltd, samen vallend onder de aanvullende Taric-code: B825 („Sunny Energy”).
- (6) Bij Uitvoeringsbesluit 2014/657/EU ⁽²⁾ heeft de Commissie een voorstel aanvaard van de groep producenten-exporteurs en de CCCME houdende verduidelijkingen omtrent de uitvoering van de verbintenis voor het betrokken product dat onder de verbintenis valt, namelijk modules en cellen van oorsprong uit of verzonden uit de VRC, momenteel ingedeeld onder de GN-codes ex 8541 40 90 (Taric-codes 8541 40 90 21, 8541 40 90 29, 8541 40 90 31 en 8541 40 90 39), geproduceerd door de producenten-exporteurs („onder de verbintenis vallend product”). De in overweging 4 bedoelde antidumping- en compenserende rechten en de verbintenis worden samen aangeduid als „de maatregelen”.
- (7) Bij Uitvoeringsverordening (EU) 2015/866 ⁽³⁾ heeft de Commissie de aanvaarding van de verbintenis voor drie producenten-exporteurs ingetrokken.
- (8) Bij Uitvoeringsverordening (EU) 2015/1403 ⁽⁴⁾ heeft de Commissie de aanvaarding van de verbintenis voor een andere producent-exporteur ingetrokken.

B. GESCHONDEN BEPALINGEN VAN DE VERBINTENIS

- (9) Elke onderneming waarvan de verbintenis werd aanvaard, heeft zich ertoe verbonden uitsluitend het door haarzelf vervaardigde onder de verbintenis vallende product te verkopen. Het is niet toegestaan producten te verkopen die door een andere onderneming werden vervaardigd.
- (10) De producenten-exporteurs stemden er onder meer mee in om het onder de verbintenis vallende product binnen een in de verbintenis vastgesteld jaarlijks invoervolume niet onder een bepaalde minimuminvoerprijs („MIP”) te verkopen aan de eerste onafhankelijke afnemer in de Unie.
- (11) In de verbintenis wordt in een niet-uitputtende lijst ook verduidelijkt wat een schending van de verbintenis is. Die lijst omvat met name het treffen van compenserende regelingen met afnemers en het afleggen van misleidende verklaringen over de oorsprong van het betrokken product of de identiteit van de exporteur. Deelneming aan een handelsconstructie die het risico van ontwijking in zich bergt, is eveneens een schending. In de lijst staat ook dat de afgifte van een handelsfactuur, zoals gedefinieerd in de verbintenis, waarvoor de onderliggende financiële transactie niet overeenstemt met de nominale waarde, een schending inhoudt.
- (12) De producenten-exporteurs hebben zich er bovendien toe verbonden om van andere door hen geproduceerde of verhandelde producten dan het onder de verbintenis vallende product niet meer dan een bepaald klein maximumpercentage van de totale waarde van de verkoop van het onder de verbintenis vallende product te verkopen aan de afnemers van het onder de verbintenis vallende product („de maximale parallelverkoop”).
- (13) Voorts verplicht de verbintenis de producenten-exporteurs ertoe de Commissie om de drie maanden en binnen specifieke termijnen gedetailleerde informatie te verstrekken over al hun uitvoer naar en wederverkoop in de Unie („de driemaandelijke verslagen”). Dit houdt in dat de gegevens in die driemaandelijke verslagen volledig en correct moeten zijn, en dat de gemelde transacties ten volle stroken met de bepalingen van de verbintenis. De verkoop van andere producten dan het onder de verbintenis vallende product aan dezelfde afnemers moet eveneens worden gemeld.

⁽¹⁾ PB L 325 van 5.12.2013, blz. 214.

⁽²⁾ PB L 270 van 11.9.2014, blz. 6.

⁽³⁾ PB L 139 van 5.6.2015, blz. 30.

⁽⁴⁾ PB L 218 van 19.8.2015, blz. 1.

- (14) Om naleving van de verbintenis te verzekeren, hebben de producenten-exporteurs zich er eveneens toe verplicht controles ter plaatse toe te staan waarbij de nauwkeurigheid en volledigheid van de in de driemaandelijke verslagen aan de Commissie verstrekte gegevens worden geverifieerd, alsook alle door de Commissie noodzakelijk geachte informatie te verstrekken.

C. BEPALINGEN VAN DE VERBINTENIS DIE BIJ ONTBREKEN VAN EEN SCHENDING DE INTREKKING DOOR DE COMMISSIE RECHTVAARDIGEN

- (15) In de verbintenis is bepaald dat de Commissie de aanvaarding van de verbintenis gedurende de periode van toepassing te allen tijde kan intrekken indien toezicht en handhaving onuitvoerbaar blijken.

D. TOEZICHT OP DE PRODUCENTEN-EXPORTEURS

- (16) Tijdens het toezicht op de naleving van de verbintenis heeft de Commissie de door de twee in overweging 5 genoemde producenten-exporteurs ingediende informatie betreffende de verbintenis geverifieerd. De Commissie heeft bij deze producenten-exporteurs eveneens een controle ter plaatse uitgevoerd. De bevindingen in de overwegingen 17 tot en met 27 betreffen de problemen die met betrekking tot Chint Solar en Sunny Energy zijn geconstateerd en die de Commissie ertoe nopen de aanvaarding van de verbintenis voor die twee producenten-exporteurs in te trekken.

E. REDENEN OM DE AANVAARDING VAN DE VERBINTENIS IN TE TREKKEN

i) Chint Solar

- (17) De in overweging 5, onder a), genoemde verbonden ondernemingen van Chint Solar in de Unie hebben het onder de verbintenis vallende product in 2013 en in 2014 aan onafhankelijke afnemers in de Unie verkocht. Deze verkoop werd niet aan de Commissie gemeld binnen de in de verbintenis vastgestelde termijn. Slechts bij het begin van de controle ter plaatse werd een onvolledig verslag ingediend. Bijgevolg heeft de Commissie geconcludeerd dat Chint Solar zijn meldingsplicht op grond van de verbintenis niet is nagekomen.
- (18) Chint Solar heeft ook modules naar de Unie uitgevoerd die werden vervaardigd door een verbonden onderneming die geen partij is bij de verbintenis. De Commissie heeft deze praktijk geanalyseerd en heeft geconcludeerd dat Chint Solar de verplichting niet is nagekomen om uitsluitend modules te verkopen die werden geproduceerd door de onderneming die partij is bij de verbintenis.
- (19) Bovendien heeft een verbonden producent van modules in de Unie deze producten onder meer verkocht hetzij aan één van de afnemers van Chint Solar, hetzij aan afnemers die verbonden zijn met een Chint Solar-afnemer. Een aanzienlijk deel van die verkoop gebeurde tegen prijzen onder de MIP. De Commissie heeft dit bedrijfsmodel geanalyseerd. De Commissie heeft geconcludeerd dat de verkoop tegen prijzen onder de MIP aan een Chint Solar-afnemer of aan een verbonden afnemer van een Chint Solar-afnemer, inhoudt dat een compenserende regeling werd getroffen en dat Chint Solar zijn verplichting op grond van de verbintenis om geen compenserende regeling te treffen, niet is nagekomen.
- (20) Bovendien produceert Chint Solar een deel van de modules onder OEM-overeenkomsten (original equipment manufacturer — fabrikant van originele uitrusting). Aan één groep van zijn OEM-afnemers mag Chint Solar volgens de contractuele regeling zowel in de Unie als buiten de Unie verkopen. Chint Solar heeft niet alle informatie verstrekt die de Commissie voor het toezicht op de verbintenis noodzakelijk acht. Voor een andere groep van zijn OEM-afnemers is uit de controle gebleken dat ten minste in één geval zowel aan EU- als aan niet-EU-leden van deze groep modules werden geleverd.
- (21) Dit bedrijfsmodel houdt een risico van ontwijking in in de vorm van kruiscompensatie van de MIP. Dat zou meer in het bijzonder het geval zijn indien via de verbonden onderneming van Chint Solar die geen partij is bij de verbintenis modules aan OEM-afnemersgroepen worden verkocht.
- (22) De Commissie heeft geconcludeerd dat de geconstateerde handelsstromen het toezicht op de verbintenis van Chint Solar onuitvoerbaar maken.

ii) Sunny Energy

- (23) Sunny Energy heeft verschillende handelsfacturen afgegeven voor zonnemodules waarvoor de nominale waarde in overeenstemming was met de MIP. Uit een controle van de desbetreffende facturen die Sunny Energy bij de Chinese btw-diensten heeft ingediend, is echter gebleken dat deze verkooptransacties ook producten betroffen die niet onder de verbintenis vallen, bijvoorbeeld omvormers en kabels die in de verbintenis als „andere producten” zijn gedefinieerd, en die niet aan de Commissie werden gemeld. Bovendien overtrof de verkoop van dergelijke „andere producten” aan dezelfde afnemers de door de verbintenis toegestane maximale parallelverkoop. Dit houdt in dat de meldingsplicht niet werd nagekomen en dat de maximale parallelverkoop van „andere producten” aan dezelfde afnemers werd overschreden.
- (24) De controle ter plaatse heeft voorts uitgewezen dat de verkoopprijs van zonnemodules op de facturen die Sunny Energy bij de Chinese btw-diensten heeft ingediend, lager was dan de prijs op de verbintenisfacturen. De Commissie heeft deze praktijk geanalyseerd en heeft geconcludeerd dat Sunny Energy de verbintenis heeft geschonden door handelsfacturen af te geven waarvoor de onderliggende financiële transacties niet overeenstemden met hun nominale waarde.
- (25) Sunny Energy heeft „andere producten” ook gedurende aanzienlijke tijd naar een entrepot in de Unie uitgevoerd. Die producten worden ingeklaard wanneer de afnemer deze bestelt. Deze verkoop valt niet onder het toezicht van de Commissie.
- (26) De Commissie heeft de gevolgen van deze handelsstromen onderzocht en geconcludeerd dat er een groot risico van kruiscompensatie van de MIP bestaat, namelijk wanneer al dan niet onder de verbintenis vallende producten uit het entrepot aan dezelfde afnemers worden verkocht. De Commissie heeft geconcludeerd dat de geconstateerde handelsstromen het toezicht op de verbintenis van Sunny Energy onuitvoerbaar maken.
- (27) Bovendien is uit de ter plaatse gecontroleerde gegevens over de transacties gebleken dat één afnemer niet het volledige bedrag voor de desbetreffende verkooptransactie had betaald. Bij nader onderzoek is gebleken dat deze gedeeltelijke betaling tot een verkoopprijs onder de MIP heeft geleid. Verkopen tegen een lagere prijs dan de MIP is een schending van de verbintenis.

iii) Conclusies

- (28) De bevinding dat de verbintenis is geschonden en onuitvoerbaar is geworden wat Chint Solar en Sunny Energy betreft, rechtvaardigt de intrekking van de aanvaarding van de verbintenis voor deze twee producenten-exporteurs overeenkomstig artikel 8, leden 7 en 9, van de antidumpingbasisverordening, artikel 13, leden 7 en 9, van de antisubsidiebasisverordening en de bepalingen van de verbintenis.

F. BEOORDELING VAN DE UITVOERBAARHEID VAN DE VERBINTENIS IN HAAR GEHEEL

- (29) In de verbintenis is bepaald dat een schending door een individuele producent-exporteur niet automatisch leidt tot de intrekking van de aanvaarding van de verbintenis voor alle producenten-exporteurs. In een dergelijk geval beoordeelt de Commissie de gevolgen van die specifieke schending voor de uitvoerbaarheid van de verbintenis voor alle producenten-exporteurs en de CCCME.
- (30) Bijgevolg heeft de Commissie onderzocht welke gevolgen de schendingen door Chint Solar en Sunny Energy hebben voor de uitvoerbaarheid van de verbintenis voor alle producenten-exporteurs en de CCCME.
- (31) Voor die schendingen zijn uitsluitend de twee producenten-exporteurs in kwestie verantwoordelijk; het toezicht heeft geen systematische schendingen door een groot aantal producenten-exporteurs of de CCCME aan het licht gebracht.
- (32) De Commissie concludeert derhalve dat de algemene werking van de verbintenis niet wordt aangetast en dat er geen reden is om de aanvaarding van de verbintenis voor alle producenten-exporteurs en de CCCME in te trekken.

G. SCHRIFTELIJKE OPMERKINGEN EN HOORZITTINGEN

- (33) De belanghebbenden zijn overeenkomstig artikel 8, lid 9, van de antidumpingbasisverordening en artikel 13, lid 9, van de antisubsidiebasisverordening in de gelegenheid gesteld om te worden gehoord en opmerkingen te maken. Zowel Chint Solar als Sunny Energy heeft opmerkingen ingediend en is gehoord. Een andere belanghebbende heeft eveneens opmerkingen gemaakt.
- (34) Tijdens de hoorzittingen hebben zowel Chint Solar als Sunny Energy bevestigd dat zich bepaalde schendingen hadden voorgedaan, maar hebben zij zich ertoe verbonden de verbintenis in de toekomst na te leven en hebben zij benadrukt dat het naar hun mening slechts lichte schendingen betrof.

i) Chint Solar

Uitvoer naar de Unie van modules die werden vervaardigd door een verbonden onderneming die geen partij is bij de verbintenis

- (35) Chint Solar voerde aan dat de Commissie de in overweging 18 bedoelde verbonden producent, ondanks de antwoorden die deze tijdens het oorspronkelijke onderzoek heeft ingediend, niet heeft opgenomen in de voorgestelde steekproef, noch in de lijst van medewerkende producenten onder voorbehoud van de definitieve vaststelling van het oorspronkelijke onderzoek. Chint Solar argumenteerde dat het door dit verzuim geen zicht had op de verschillende statussen van zijn producenten.
- (36) De Commissie verwierpt dit argument. In de eerste plaats verwees de voorgestelde steekproef zowel naar individuele producenten als naar groepen ondernemingen. Uit de formulering en uit de lijst van ondernemingen die bij de voorgestelde steekproef is gevoegd, blijkt duidelijk dat per groep ondernemingen één onderneming was opgenomen. In feite hadden de meeste ondernemingen die voor opname in de steekproef werden voorgesteld verschillende verbonden ondernemingen in de VRC, maar per groep ondernemingen werd slechts één onderneming in de voorgestelde steekproef opgenomen.
- (37) In de tweede plaats, en dit in tegenstelling tot de voorgestelde steekproef, zijn alle ondernemingen van de groep ondernemingen opgenomen in de lijst van medewerkende producenten-exporteurs bedoeld in de uitvoeringsverordeningen tot instelling van voorlopige en definitieve antidumping- en compenserende rechten op het betrokken product. De Commissie is de mening toegedaan dat Chint Solar na de mededelingen van feiten en overwegingen in de voorlopige en de definitieve fase van de oorspronkelijke onderzoeken over voldoende tijd beschikte om de aandacht te vestigen op eventuele onjuistheden in de lijst van medewerkende producenten-exporteurs. Chint Solar heeft geen opmerkingen gemaakt.

Meldingsplicht van de verbonden importeurs in de Unie

- (38) Chint Solar voerde eveneens aan dat het zich niet bewust was van de meldingsplicht van zijn in overweging 5, onder a), bedoelde verbonden ondernemingen in de Unie, aangezien Chint Solar niet in kennis was gesteld van de aanvaarding van de door die verbonden ondernemingen aangeboden verbintenis. Bovendien argumenteerde Chint Solar dat aan deze verbonden ondernemingen in de Unie geen onafhankelijke toegang tot het meldingssysteem was verleend, waardoor het voor hen onmogelijk was hun driemaandelijkse verslagen in te dienen.
- (39) De Commissie wijst deze argumenten af aangezien Chint Solar de plicht had om de wederverkoop aan onafhankelijke afnemers in de Unie te melden en dat niet heeft gedaan. De Commissie wijst de argumenten om de volgende redenen af:
- a) het verbintenis aanbod dat betrekking had op één van de in overweging 5, onder a), bedoelde verbonden ondernemingen in de Unie was reeds aanvaard voor het voorlopige antidumpingrecht ⁽¹⁾. In de tekst van de verbintenis staat duidelijk dat wederverkoop aan onafhankelijke afnemers in de Unie moet worden gemeld;
- b) het verbintenis aanbod dat betrekking had op de andere in overweging 5, onder a), bedoelde verbonden onderneming in de Unie was aanvaard voor de periode waarin de definitieve maatregelen werden toegepast ⁽²⁾. Na de aanvaarding van de overeenkomst heeft evenwel geen verkoop aan deze verbonden onderneming plaatsgevonden. Bijgevolg zijn de argumenten van Chint Solar niet relevant wat deze onderneming betreft;

⁽¹⁾ Besluit 2013/423/EU.

⁽²⁾ Uitvoeringsbesluit 2013/707/EU.

- c) de CCCME coördineert de indiening van alle driemaandelijke verslagen door de ondernemingen waarop de verbintenis betrekking heeft, en onder meer ook van de driemaandelijke verslagen over de wederverkoop. Chint Solar kon alle extra informatie over hun meldingsplicht in het kader van de verbintenis verkrijgen;
- d) bij het begin van de controle ter plaatse heeft Chint Solar een onvolledig driemaandelijks verslag ingediend. Dat bewijst dat Chint Solar zich bewust was van de meldingsplicht van zijn verbonden ondernemingen in de Unie.

Geen ernstige schending

- (40) Chint Solar voerde eveneens aan dat het geen ernstige schending betrof, aangezien de niet-gemelde transacties marginaal waren in vergelijking met het totale aantal verkooptransacties.
- (41) De Commissie kan dit argument niet aanvaarden. Sinds de inwerkingtreding van de verbintenis heeft Chint Solar geen enkel driemaandelijks verslag over de wederverkoop van zijn in overweging 5, onder a), bedoelde verbonden onderneming ingediend. Het aantal niet-gemelde transacties is daarbij niet van belang. De Commissie blijft dan ook bij haar conclusie dat Chint Solar zijn meldingsplicht in het kader van de verbintenis niet is nagekomen.

Verkoop door de verbonden producent in de Unie

- (42) Chint Solar betwistte om de volgende redenen ook dat het zijn verplichting overeenkomstig de verbintenis om geen compenserende regelingen te treffen niet zou zijn nagekomen:
 - a) Chint Solar heeft de Commissie in kennis gesteld van de overname van de in overweging 19 bedoelde producent van modules in de Unie, en de Commissie heeft niet gereageerd;
 - b) de algemene complexiteit van de verbintenis heeft ertoe geleid dat de Commissie in de loop der tijd verschillende antwoorden heeft gegeven met betrekking tot hetzelfde scenario. Het is dan ook aannemelijk dat Chint Solar geen rekening heeft gehouden met het risico van compenserende regelingen tot het ogenblik waarop de Commissie mededeling heeft gedaan van haar intentie om de verbintenis in te trekken;
 - c) de verkoop van de verbonden producent in de Unie zou niet onder de verbintenis mogen vallen, aangezien die uitsluitend betrekking heeft op modules en cellen van oorsprong uit of verzonden uit de VRC;
 - d) het was niet de bedoeling van Chint Solar om aan kruiscompensatie te doen door vanuit de VRC en via de verbonden producent in de Unie aan dezelfde Chint Solar-afnemer te verkopen. Het verschil in productspecificaties en handelsgewoonten van de specifieke Chint Solar-afnemer verklaart deze parallelle verkoop. Chint Solar voerde tevens aan dat de verkoopprijs van de verbonden producent in de Unie strookte met de marktprijs. Daarenboven heeft Chint Solar zich ertoe verbonden om het betrokken product niet langer vanuit de VRC aan die Chint Solar-afnemer te verkopen, om driemaandelijke verslagen in te dienen over de verkoop van zijn verbonden producent in de Unie en om toe te staan dat de juistheid van die verslagen wordt gecontroleerd.
- (43) De Commissie kan deze argumenten niet aanvaarden. In de eerste plaats heeft de Commissie Chint Solar niet vermaand wegens niet-kennisgeving van de overname, maar wegens de in overweging 19 beschreven parallelle verkoop.
- (44) In de tweede plaats citeert Chint Solar de antwoorden van de diensten van de Commissie, die toch als niet-bindend zijn gekwalificeerd, buiten hun context. De antwoorden waarnaar wordt verwezen, hebben niets van doen met de verplichting om geen compenserende regelingen te treffen.
- (45) In de derde plaats is het duidelijk dat de verkoop van de producent in de Unie niet onder de verbintenis kan vallen. De compenserende regelingen die de Commissie heeft geconstateerd, waren echter het gevolg van de parallelle verkoop door zijn verbonden producent in de Unie aan een Chint Solar-afnemer of aan verbonden afnemers van een Chint Solar-afnemer. Het verschil in productspecificaties is niet relevant vanuit het oogpunt van de kruiscompensatie. Het is evenmin relevant of de verkoop tegen marktprijzen heeft plaatsgevonden, aangezien die onder de MIP lagen.
- (46) De Commissie heeft ook de aanvullende toezeggingen onderzocht die Chint Solar is aangegaan en heeft geconcludeerd dat deze uitsluitend het risico van compenserende regelingen in verband met één specifieke afnemer tegengaan. Bovendien houden deze een extra belasting in voor het toezicht op de verbintenis, namelijk extra controles van meer driemaandelijke verslagen.

Bijgevolg blijft de Commissie bij haar conclusie dat Chint Solar zijn verplichting in het kader van de verbintenis om geen compenserende regeling te treffen, niet is nagekomen.

De verkoop van OEM-modules

- (47) Chint Solar voerde eveneens aan dat het geen modules heeft uitgevoerd naar bestemmingen buiten de EU van de in overweging 20 bedoelde OEM-afnemer. Voorts herhaalde Chint Solar dat het de Commissie alle informatie met betrekking tot de specifieke contractuele OEM-regeling heeft verstrekt.
- (48) Chint Solar lichtte ook toe dat het één keer en in speciale omstandigheden per abuis aan EU- en niet-EU-leden van de in overweging 20 bedoelde OEM-afnemersgroep heeft geleverd. Chint Solar was tevens bereid om toe te zeggen dat dergelijke vergissingen zich in de toekomst niet meer zouden voordoen.
- (49) De Commissie wijst deze argumenten af. In de eerste plaats is de Commissie van mening dat een dergelijk bedrijfsmodel een risico van ontwijking in de vorm van kruiscompensatie van de MIP inhoudt. Het feit dat er geen verkoop heeft plaatsgevonden vermindert het geconstateerde risico van kruiscompensatie niet. Chint Solar heeft evenmin details verstrekt over de manier waarop het wil garanderen dat dergelijke accidentele verkoop zich in de toekomst niet meer zal voordoen.

Niet-discriminerende behandeling en veranderingen op de EU-markt voor fotovoltaïsche modules

- (50) Chint Solar verzocht tevens om tijdige instructies en gelijke kansen voor bijstellingen tijdens de uitvoering van de verbintenis. Bij zijn weten is de Commissie op gevallen van niet-melding en andere inbreuken door andere onder de verbintenis vallende ondernemingen gestuit, die niet tot de intrekking van de verbintenis hebben geleid.
- (51) De Commissie verwierpt dit argument omdat voor geen enkele andere onderneming werd vastgesteld dat zij de verbintenis om dezelfde redenen schond als Chint Solar.
- (52) De Commissie verwierpt deze argumenten van Chint Solar bijgevolg als ongegrond.
- (53) Chint Solar drong er ook op aan dat de Commissie, wanneer zij een beslissing neemt over de intrekking van de verbintenis van Chint Solar, de veranderingen op de EU-markt voor fotovoltaïsche modules zou evalueren, in het bijzonder de vermeende negatieve gevolgen van de antidumping- en compenserende maatregelen voor de sector fotovoltaïsche modules in de Unie.
- (54) De Commissie verwierpt dit argument aangezien het niet relevant is voor de beoordeling van de inbreuken op de verbintenis door Chint Solar.

ii) **Sunny Energy**

Niet-melding

- (55) Sunny Energy betwistte dat het zijn meldingsplicht niet was nagekomen, aangezien minstens een deel van de verkoop van „andere producten” in één van de driemaandelijkse verslagen aan de Commissie werd gemeld, en ten minste één ander verslag werd opgesteld, dat evenwel niet bij de Commissie werd ingediend.
- (56) De Commissie kan dit argument niet aanvaarden. Sunny Energy heeft het driemaandelijkse verslag over „andere producten” in het eerste kwartaal na de inwerkingtreding van de verbintenis inderdaad ingediend. Sunny Energy heeft echter geen andere driemaandelijkse verslagen over „andere producten” meer ingediend, en heeft evenmin de ontbrekende transacties in de latere driemaandelijkse verslagen gerectificeerd.

Maximale verkoop

- (57) Sunny Energy argumenteerde ook dat er in de meeste gevallen geen sprake is van een ernstige schending van de verbintenis, en dat de verkoopwaarde van de „andere producten” de maximale parallelverkoop slechts met een klein bedrag oversteeg.
- (58) De Commissie verwierpt dit argument. De overschrijding van de maximale parallelverkoop staat los van het bedrag van de overschrijding, zelfs al is dat marginaal. De Commissie blijft dan ook bij haar conclusie dat Sunny Energy zijn meldingsplicht in het kader van de verbintenis niet is nagekomen.

Dubbele facturering

- (59) Sunny Energy voerde aan dat de bedragen op de verbintenisfactuur die aan afnemers van Sunny Energy werd verstrekt, juist zijn en worden gebruikt om de transacties op de rekeningen van Sunny Energy te boeken. Ook de betaling van een bepaalde transactie is op de verbintenisfactuur gebaseerd. De onderneming is de mening toegedaan dat slechts het totale bedrag van de btw-factuur van belang is voor de naleving van de verbintenis, en niet de uitsplitsing van dat totaal. Bijgevolg stemden de onderliggende financiële transacties overeen met hun nominale waarde. Bovendien is het verschil in de bedragen op de verbintenisfacturen en de btw-facturen marginaal.
- (60) De Commissie verwierpt dit argument. In de eerste plaats vermeldde de btw-factuur de prijs van het betrokken product en van de niet-gemelde „andere producten”, waarvan de verkoopprijs verschilde van de prijzen die op de verbintenisfactuur waren vermeld. In de tweede plaats heeft Sunny Energy geen overtuigende argumenten aangevoerd voor het verschil tussen de diverse financiële en administratieve documenten.

Gedeeltelijke betaling

- (61) Sunny Energy argumenteerde ook dat het contact had opgenomen met de in overweging 27 bedoelde afnemer en dat die het volledige bedrag van de factuur had betaald.
- (62) De Commissie neemt nota van deze maatregelen die Sunny Energy heeft genomen, weliswaar nadat de Commissie het probleem had opgemerkt.

Verkoop uit een entrepot in de Unie

- (63) Sunny Energy argumenteerde eveneens dat het bereid is de verkoop van „andere producten” uit het in overweging 25 bedoelde entrepot in de Unie stop te zetten om het potentiële risico van kruiscompensatie te vermijden.
- (64) De Commissie heeft geconcludeerd dat deze toezegging weliswaar het risico van kruiscompensatie zou tegengaan, maar dat op een dergelijke toezegging geen toezicht zou kunnen worden gehouden. Bovendien veranderen deze toezeggingen niets aan het geconstateerde handelspatroon dat gedurende aanzienlijke tijd toepassing vond.

iii) Opmerkingen van de andere belanghebbende

- (65) Een belanghebbende voerde aan dat Chint Solar en Sunny Energy het betrokken product systematisch onder de MIP verkopen of die anders ontwijken. De belanghebbende partij drong aan op de terugtrekking van deze ondernemingen uit de verbintenis.
- (66) De belanghebbende voerde bovendien aan dat het aantal uit de verbintenis teruggetrokken ondernemingen de marktervaring bevestigt dat de verbintenis op grote schaal is geschonden.

- (67) De Commissie wijst erop dat de opmerkingen van de belanghebbende ongefundeerde veronderstellingen bevatten. Het toezicht van de Commissie heeft geen systematische schendingen door een groot aantal producenten-exporteurs of door de CCCME aan het licht gebracht.

iv) **Conclusie**

- (68) Wat Chint Solar en Sunny Energy betreft, blijft de Commissie bijgevolg bij haar bevindingen inzake inbreuken op de verbintenis.

H. INTREKKING VAN DE AANVAARDING VAN DE VERBINTENIS EN INSTELLING VAN DEFINITIEVE RECHTEN

- (69) Derhalve heeft de Commissie overeenkomstig artikel 8, leden 7 en 9, van de antidumpingbasisverordening, artikel 13, leden 7 en 9, van de antisubsidiebasisverordening en de bepalingen van de verbintenis geconcludeerd dat de aanvaarding van de verbintenis voor Chint Solar en Sunny Energy moet worden ingetrokken.
- (70) Overeenkomstig artikel 8, lid 9, van de antidumpingbasisverordening en artikel 13, lid 9, van de antisubsidiebasisverordening zijn het definitieve antidumpingrecht dat is ingesteld bij artikel 1 van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1238/2013 en het definitieve compenserende recht dat is ingesteld bij artikel 1 van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1239/2013 vanaf de dag van inwerkingtreding van deze verordening bijgevolg automatisch van toepassing op het betrokken product van oorsprong uit of verzonden uit de VRC en vervaardigd door Chint Solar (aanvullende Taric-code: B810) en Sunny Energy (aanvullende Taric-code: B825).
- (71) Ter informatie bevat de tabel in de bijlage bij deze verordening de producenten-exporteurs waarvoor de aanvaarding van de verbintenis bij Uitvoeringsbesluit 2014/657/EU onverlet blijft,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

De aanvaarding van de verbintenis bij Uitvoeringsbesluit 2013/707/EU met betrekking tot i) Chint Solar (Zhejiang) Co. Ltd, samen met zijn verbonden ondernemingen in de Europese Unie, samen vallend onder de aanvullende Taric-code: B810, en ii) Hangzhou Zhejiang University Sunny Energy Science and Technology Co. Ltd en Zhejiang Jinbest Energy Science and Technology Co. Ltd, samen vallend onder de aanvullende Taric-code: B825, wordt ingetrokken.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie

De voorzitter

Jean-Claude JUNCKER

BIJLAGE

Lijst van ondernemingen:

Naam van de onderneming	Aanvullende Taric-code
Jiangsu Aide Solar Energy Technology Co. Ltd	B798
Alternative Energy (AE) Solar Co. Ltd	B799
Anhui Chaoqun Power Co. Ltd	B800
Anji DaSol Solar Energy Science & Technology Co. Ltd	B802
Anhui Schutten Solar Energy Co. Ltd Quanjiao Jingkun Trade Co. Ltd	B801
Anhui Titan PV Co. Ltd	B803
Xi'an SunOasis (Prime) Company Limited TBEA SOLAR CO. LTD XINJIANG SANG'O SOLAR EQUIPMENT	B804
Changzhou NESL Solartech Co. Ltd	B806
Changzhou Shangyou Lianyi Electronic Co. Ltd	B807
Changzhou Trina Solar Energy Co. Ltd Trina Solar (Changzhou) Science & Technology Co. Ltd Changzhou Youze Technology Co. Ltd Trina Solar Energy (Shanghai) Co. Ltd Yancheng Trina Solar Energy Technology Co. Ltd	B791
CHINALAND SOLAR ENERGY CO. LTD	B808
ChangZhou EGing Photovoltaic Technology Co. Ltd	B811
CIXI CITY RIXING ELECTRONICS CO. LTD ANHUI RINENG ZHONGTIAN SEMICONDUCTOR DEVELOPMENT CO. LTD HUOSHAN KEBO ENERGY & TECHNOLOGY CO. LTD	B812
CNPV Dongying Solar Power Co. Ltd	B813
CSG PVtech Co. Ltd	B814
China Sunergy (Nanjing) Co. Ltd CEEG Nanjing Renewable Energy Co. Ltd CEEG (Shanghai) Solar Science Technology Co. Ltd China Sunergy (Yangzhou) Co. Ltd China Sunergy (Shanghai) Co. Ltd	B809

Naam van de onderneming	Aanvullende Taric-code
Delsolar (Wujiang) Ltd	B792
Dongfang Electric (Yixing) MAGI Solar Power Technology Co. Ltd	B816
EOPLLY New Energy Technology Co. Ltd SHANGHAI EBEST SOLAR ENERGY TECHNOLOGY CO. LTD JIANGSU EOPLLY IMPORT & EXPORT CO. LTD	B817
Era Solar Co. Ltd	B818
GD Solar Co. Ltd	B820
Greenway Solar-Tech (Shanghai) Co. Ltd Greenway Solar-Tech (Huaian) Co. Ltd	B821
Konca Solar Cell Co. Ltd Suzhou GCL Photovoltaic Technology Co. Ltd Jiangsu GCL Silicon Material Technology Development Co. Ltd Jiangsu Zhongneng Polysilicon Technology Development Co. Ltd GCL-Poly (Suzhou) Energy Limited GCL-Poly Solar Power System Integration (Taicang) Co. Ltd GCL SOLAR POWER (SUZHOU) LIMITED	B850
Guodian Jintech Solar Energy Co. Ltd	B822
Hangzhou Bluesun New Material Co. Ltd	B824
Hanwha SolarOne (Qidong) Co. Ltd	B826
Hengdian Group DMEGC Magnetics Co. Ltd	B827
HENGJI PV-TECH ENERGY CO. LTD	B828
Himin Clean Energy Holdings Co. Ltd	B829
Jetion Solar (China) Co. Ltd Junfeng Solar (Jiangsu) Co. Ltd Jetion Solar (Jiangyin) Co. Ltd	B830
Jiangsu Green Power PV Co. Ltd	B831
Jiangsu Hosun Solar Power Co. Ltd	B832
Jiangsu Jiasheng Photovoltaic Technology Co. Ltd	B833
Jiangsu Runda PV Co. Ltd	B834
Jiangsu Sainty Photovoltaic Systems Co. Ltd Jiangsu Sainty Machinery Imp. And Exp. Corp. Ltd	B835

Naam van de onderneming	Aanvullende Taric-code
Jiangsu Seraphim Solar System Co. Ltd	B836
Jiangsu Shunfeng Photovoltaic Technology Co. Ltd Changzhou Shunfeng Photovoltaic Materials Co. Ltd Jiangsu Shunfeng Photovoltaic Electronic Power Co. Ltd	B837
Jiangsu Sinski PV Co. Ltd	B838
Jiangsu Sunlink PV Technology Co. Ltd	B839
Jiangsu Zhongchao Solar Technology Co. Ltd	B840
Jiangxi Risun Solar Energy Co. Ltd	B841
Jiangxi LDK Solar Hi-Tech Co. Ltd LDK Solar Hi-Tech (Nanchang) Co. Ltd LDK Solar Hi-Tech (Suzhou) Co. Ltd	B793
Jiangyin Hareon Power Co. Ltd Hareon Solar Technology Co. Ltd Taicang Hareon Solar Co. Ltd Hefei Hareon Solar Technology Co. Ltd Jiangyin Xinhui Solar Energy Co. Ltd Altusvia Energy (Taicang) Co. Ltd	B842
Jiangyin Shine Science and Technology Co. Ltd	B843
JingAo Solar Co. Ltd Shanghai JA Solar Technology Co. Ltd JA Solar Technology Yangzhou Co. Ltd Hefei JA Solar Technology Co. Ltd Shanghai JA Solar PV Technology Co. Ltd	B794
Jinko Solar Co. Ltd Jinko Solar Import and Export Co. Ltd ZHEJIANG JINKO SOLAR CO. LTD ZHEJIANG JINKO SOLAR TRADING CO. LTD	B845
Jinzhou Yangguang Energy Co. Ltd Jinzhou Huachang Photovoltaic Technology Co. Ltd Jinzhou Jinmao Photovoltaic Technology Co. Ltd Jinzhou Rixin Silicon Materials Co. Ltd Jinzhou Youhua Silicon Materials Co. Ltd	B795
Juli New Energy Co. Ltd	B846

Naam van de onderneming	Aanvullende Taric-code
Jumao Photonic (Xiamen) Co. Ltd	B847
King-PV Technology Co. Ltd	B848
Kinve Solar Power Co. Ltd (Maanshan)	B849
Lightway Green New Energy Co. Ltd Lightway Green New Energy(Zhuozhou) Co. Ltd	B851
MOTECH (SUZHOU) RENEWABLE ENERGY CO. LTD	B852
Nanjing Daqo New Energy Co. Ltd	B853
NICE SUN PV CO. LTD LEVO SOLAR TECHNOLOGY CO. LTD	B854
Ningbo Huashun Solar Energy Technology Co. Ltd	B856
Ningbo Jinshi Solar Electrical Science & Technology Co. Ltd	B857
Ningbo Komaes Solar Technology Co. Ltd	B858
Ningbo Osda Solar Co. Ltd	B859
Ningbo Qixin Solar Electrical Appliance Co. Ltd	B860
Ningbo South New Energy Technology Co. Ltd	B861
Ningbo Sunbe Electric Ind Co. Ltd	B862
Ningbo Ulica Solar Science & Technology Co. Ltd	B863
Perfectenergy (Shanghai) Co. Ltd	B864
Perlight Solar Co. Ltd	B865
Phono Solar Technology Co. Ltd Sumec Hardware & Tools Co. Ltd	B866
RISEN ENERGY CO. LTD	B868
SHANDONG LINUO PHOTOVOLTAIC HI-TECH CO. LTD	B869
SHANGHAI ALEX SOLAR ENERGY SCIENCE & TECHNOLOGY CO. LTD SHANGHAI ALEX NEW ENERGY CO. LTD	B870
Shanghai BYD Co. Ltd BYD(Shangluo)Industrial Co. Ltd	B871

Naam van de onderneming	Aanvullende Taric-code
Shanghai Chaori Solar Energy Science & Technology Co. Ltd Shanghai Chaori International Trading Co. Ltd	B872
Propsolar (Zhejiang) New Energy Technology Co. Ltd Shanghai Propsolar New Energy Co. Ltd	B873
SHANGHAI SHANGHONG ENERGY TECHNOLOGY CO. LTD	B874
SHANGHAI SOLAR ENERGY S&T CO. LTD Shanghai Shenzhou New Energy Development Co. Ltd Lianyungang Shenzhou New Energy Co. Ltd	B875
Shanghai ST Solar Co. Ltd Jiangsu ST Solar Co. Ltd	B876
Shenzhen Sacred Industry Co.Ltd	B878
Shenzhen Topray Solar Co. Ltd Shanxi Topray Solar Co. Ltd Leshan Topray Cell Co. Ltd	B880
Sopray Energy Co. Ltd Shanghai Sopray New Energy Co. Ltd	B881
SUN EARTH SOLAR POWER CO. LTD NINGBO SUN EARTH SOLAR POWER CO. LTD Ningbo Sun Earth Solar Energy Co. Ltd	B882
SUZHOU SHENGLONG PV-TECH CO. LTD	B883
TDG Holding Co. Ltd	B884
Tianwei New Energy Holdings Co. Ltd Tianwei New Energy (Chengdu) PV Module Co. Ltd Tianwei New Energy (Yangzhou) Co. Ltd	B885
Wenzhou Jingri Electrical and Mechanical Co. Ltd	B886
Shanghai Topsolar Green Energy Co. Ltd	B877
Shenzhen Sungold Solar Co. Ltd	B879
Wuhu Zhongfu PV Co. Ltd	B889
Wuxi Saijing Solar Co. Ltd	B890
Wuxi Shangpin Solar Energy Science and Technology Co. Ltd	B891
Wuxi Solar Innova PV Co. Ltd	B892

Naam van de onderneming	Aanvullende Taric-code
Wuxi Suntech Power Co. Ltd Suntech Power Co. Ltd Wuxi Sunshine Power Co. Ltd Luoyang Suntech Power Co. Ltd Zhenjiang Rietech New Energy Science Technology Co. Ltd Zhenjiang Ren De New Energy Science Technology Co. Ltd	B796
Wuxi Taichang Electronic Co. Ltd Wuxi Machinery & Equipment Import & Export Co. Ltd Wuxi Taichen Machinery & Equipment Co. Ltd	B893
Xi'an Huanghe Photovoltaic Technology Co. Ltd State-run Huanghe Machine-Building Factory Import and Export Corporation Shanghai Huanghe Fengjia Photovoltaic Technology Co. Ltd	B896
Xi'an LONGi Silicon Materials Corp. Wuxi LONGi Silicon Materials Co. Ltd	B897
Years Solar Co. Ltd	B898
Yingli Energy (China) Co. Ltd Baoding Tianwei Yingli New Energy Resources Co. Ltd Hainan Yingli New Energy Resources Co. Ltd Hengshui Yingli New Energy Resources Co. Ltd Tianjin Yingli New Energy Resources Co. Ltd Lixian Yingli New Energy Resources Co. Ltd Baoding Jiasheng Photovoltaic Technology Co. Ltd Beijing Tianneng Yingli New Energy Resources Co. Ltd Yingli Energy (Beijing) Co. Ltd	B797
Yuhuan BLD Solar Technology Co. Ltd Zhejiang BLD Solar Technology Co. Ltd	B899
Yuhuan Sinosola Science & Technology Co.Ltd	B900
Zhangjiagang City SEG PV Co. Ltd	B902
Zhejiang Fengsheng Electrical Co. Ltd	B903
Zhejiang Global Photovoltaic Technology Co. Ltd	B904
Zhejiang Heda Solar Technology Co. Ltd	B905
Zhejiang Jiutai New Energy Co. Ltd Zhejiang Topoint Photovoltaic Co. Ltd	B906

Naam van de onderneming	Aanvullende Taric-code
Zhejiang Kingdom Solar Energy Technic Co. Ltd	B907
Zhejiang Koly Energy Co. Ltd	B908
Zhejiang Mega Solar Energy Co. Ltd Zhejiang Fortune Photovoltaic Co. Ltd	B910
Zhejiang Shuqimeng Photovoltaic Technology Co. Ltd	B911
Zhejiang Shinew Photoelectronic Technology Co. Ltd	B912
Zhejiang Sunflower Light Energy Science & Technology Limited Liability Company Zhejiang Yauchong Light Energy Science & Technology Co. Ltd	B914
Zhejiang Sunrupu New Energy Co. Ltd	B915
Zhejiang Tianming Solar Technology Co. Ltd	B916
Zhejiang Trunsun Solar Co. Ltd Zhejiang Beyondsun PV Co. Ltd	B917
Zhejiang Wanxiang Solar Co. Ltd WANXIANG IMPORT & EXPORT CO LTD	B918
Zhejiang Xiongtai Photovoltaic Technology Co. Ltd	B919
ZHEJIANG YUANZHONG SOLAR CO. LTD	B920
Zhongli Talesun Solar Co. Ltd	B922

UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2015/2019 VAN DE COMMISSIE**van 11 november 2015****tot vaststelling van de forfaitaire invoerwaarden voor de bepaling van de invoerprijs van bepaalde groenten en fruit**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad ⁽¹⁾,

Gezien Uitvoeringsverordening (EU) nr. 543/2011 van de Commissie van 7 juni 2011 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad, wat de sectoren groenten en fruit en verwerkte groenten en fruit betreft ⁽²⁾, en met name artikel 136, lid 1,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Bij Uitvoeringsverordening (EU) nr. 543/2011 zijn, op grond van de resultaten van de multilaterale handelsbesprekingen van de Uruguayronde, de criteria vastgesteld aan de hand waarvan de Commissie voor de producten en de perioden die in bijlage XVI, deel A, bij die verordening zijn vermeld, de forfaitaire waarden bij invoer uit derde landen vaststelt.
- (2) De forfaitaire invoerwaarde wordt elke dag berekend overeenkomstig artikel 136, lid 1, van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 543/2011, met inachtneming van de variabele gegevens voor die dag. Bijgevolg moet deze verordening in werking treden op de dag van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

De in artikel 136 van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 543/2011 bedoelde forfaitaire invoerwaarden worden vastgesteld in de bijlage bij de onderhavige verordening.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 11 november 2015.

Voor de Commissie,
namens de voorzitter,
Jerzy PLEWA

Directeur-generaal Landbouw en Plattelandsontwikkeling

⁽¹⁾ PB L 347 van 20.12.2013, blz. 671.

⁽²⁾ PB L 157 van 15.6.2011, blz. 1.

BIJLAGE

Forfaitaire invoerwaarden voor de bepaling van de invoerprijs van bepaalde groenten en fruit

(EUR/100 kg)		
GN-code	Code derde landen ⁽¹⁾	Forfaitaire invoerwaarde
0702 00 00	AL	50,7
	MA	68,0
	MK	50,7
	ZZ	56,5
0707 00 05	AL	80,9
	JO	229,9
	MA	183,4
	TR	153,7
0709 93 10	ZZ	162,0
	MA	103,9
	TR	148,5
	ZZ	126,2
0805 20 10	CL	170,3
	MA	76,8
	PE	166,7
	TR	83,5
0805 20 30, 0805 20 50, 0805 20 70, 0805 20 90	ZZ	124,3
	CL	184,7
	PE	147,1
	TR	68,7
0805 50 10	ZA	95,1
	ZZ	123,9
	TR	99,9
	ZZ	99,9
0806 10 10	BR	306,7
	EG	224,2
	PE	300,3
	TR	171,8
0808 10 80	ZZ	250,8
	AR	145,7
	CA	163,3
	CL	81,2
	MK	29,8
	NZ	117,4
	US	146,9
	ZA	213,7
	ZZ	128,3

(EUR/100 kg)		
GN-code	Code derde landen ⁽¹⁾	Forfaitaire invoerwaarde
0808 30 90	BA	73,9
	CN	83,9
	TR	126,3
	XS	80,0
	ZZ	91,0

⁽¹⁾ Landennomenclatuur vastgesteld bij Verordening (EU) nr. 1106/2012 van de Commissie van 27 november 2012 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 471/2009 van het Europees Parlement en de Raad betreffende communautaire statistieken van de buitenlandse handel met derde landen, wat de bijwerking van de nomenclatuur van landen en gebieden betreft (PB L 328 van 28.11.2012, blz. 7). De code „ZZ” staat voor „overige oorsprong”.

BESLUITEN

BESLUIT (EU) 2015/2020 VAN DE RAAD

van 26 oktober 2015

houdende delegatie aan de secretaris-generaal van de Raad van de bevoegdheid om laissez-passers af te geven aan leden, ambtenaren en overige personeelsleden van de Europese Raad en van de Raad, alsook aan bijzondere aanvragers als bepaald in bijlage II bij Verordening (EU) nr. 1417/2013, en tot intrekking van Besluit 2005/682/EG, Euratom

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 240, lid 2, tweede alinea,

Gezien Protocol nr. 7 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie, dat is gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, en met name artikel 6, eerste alinea, van dat protocol,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Overeenkomstig artikel 235, lid 4, en artikel 240, lid 2, eerste alinea, VWEU worden zowel de Europese Raad als de Raad van de Europese Unie bijgestaan door het secretariaat-generaal van de Raad.
- (2) Krachtens artikel 6, eerste alinea, van Protocol nr. 7 komt het de voorzitter van de Europese Raad en de voorzitter van de Raad toe aan leden van hun instellingen, en aan ambtenaren en overige personeelsleden van hun instellingen laissez-passers af te geven onder de voorwaarden van het Statuut en de Regeling die van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Unie, als vastgesteld in Verordening (EEG, Euratom, EGKS) Nr. 259/68 van de Raad ⁽¹⁾.
- (3) In Verordening (EU) nr. 1417/2013 ⁽²⁾ van de Raad zijn de vorm, reikwijdte en voorwaarden bepaald voor afgifte van een laissez-passers aan leden van de instellingen van de Unie, ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie, alsook aan bijzondere aanvragers als bedoeld in bijlage II bij die verordening.
- (4) Krachtens artikel 1, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1417/2013 kan het laissez-passers worden afgegeven aan bijzondere aanvragers, overeenkomstig bijlage II bij die verordening, uitsluitend in het belang van de Unie bij wijze van uitzondering en na indiening van een met redenen omkleed verzoek.
- (5) De voorzitter van de Europese Raad en de voorzitter van de Raad dienen hun respectieve bevoegdheden te delegeren aan de secretaris-generaal van de Raad.
- (6) Besluit 2005/682/EG, Euratom van de Raad ⁽³⁾ moet worden ingetrokken,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De bevoegdheden die bij artikel 6, eerste alinea, van Protocol nr. 7 aan de voorzitter van de Europese Raad en de voorzitter van de Raad zijn verleend ter afgifte van laissez-passers aan leden van hun instellingen, ambtenaren en overige personeelsleden van de Europese Raad en van de Raad alsook aan bijzondere aanvragers als bedoeld in bijlage II van Verordening (EU) nr. 1417/2013 worden door de secretaris-generaal van de Raad uitgeoefend.

⁽¹⁾ Verordening (EEG, Euratom, EGKS) nr. 259/68 van de Raad van 29 februari 1968 tot vaststelling van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van deze Gemeenschappen, alsmede van bijzondere maatregelen welke tijdelijk op de ambtenaren van de Commissie van toepassing zijn (PB L 56 van 4.3.1968, blz. 1).

⁽²⁾ Verordening (EU) nr. 1417/2013 van de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van de vorm van de door de Europese Unie afgegeven laissez-passers (PB L 353, 28.12.2013, blz. 26).

⁽³⁾ Besluit 2005/682/EG, Euratom van de Raad van 20 september 2005 houdende delegatie aan de plaatsvervangend secretaris-generaal van de bevoegdheid om laissez-passers af te geven aan de ambtenaren van het secretariaat-generaal van de Raad (PB L 258 van 4.10.2005, blz. 4).

De secretaris-generaal is gemachtigd deze bevoegdheden aan de directeur-generaal van de administratie te delegeren.

Artikel 2

Besluit 2005/682/EG, Euratom wordt ingetrokken.

Artikel 3

Dit besluit treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Gedaan te Luxemburg, 26 oktober 2015.

Voor de Raad
De voorzitter
C. DIESCHBOURG

BESLUIT (EU) 2015/2021 VAN DE RAAD**van 10 november 2015****tot vaststelling van het namens de Europese Unie in te nemen standpunt in de Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie over de toetreding van de Republiek Liberia tot de Wereldhandelsorganisatie**

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 91, artikel 100, lid 2, en artikel 207, lid 4, eerste alinea, juncto artikel 218, lid 9,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Op 13 juni 2007 heeft de regering van de Republiek Liberia een verzoek om toetreding tot de Overeenkomst van Marrakesh tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie („de Overeenkomst van Marrakesh”) ingediend overeenkomstig artikel XII van die overeenkomst.
- (2) Op 18 december 2007 werd een werkgroep betreffende de toetreding van de Republiek Liberia opgericht om overeenstemming te bereiken over voor de Republiek Liberia en alle leden van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) aanvaardbare voorwaarden.
- (3) De Commissie heeft namens de Unie onderhandeld over een uitgebreide reeks door de Republiek Liberia aan te gane marktopeningsverbintenissen die in overeenstemming zijn met de richtsnoeren over de toetreding van minst ontwikkelde landen van de Algemene Raad van de WTO en die voldoen aan de verzoeken van de Unie, met inachtneming van de bilaterale handelsbetrekkingen met de republiek Liberia in de context van het partnerschap tussen de EU en de ACS-landen.
- (4) Deze verbintenissen zijn opgenomen in het toetredingsprotocol van de Republiek Liberia tot de WTO („het toetredingsprotocol”).
- (5) De toetreding tot de WTO zal naar verwachting een blijvende positieve bijdrage leveren aan het proces van economische hervorming en duurzame ontwikkeling in de Republiek Liberia.
- (6) Het protocol van toetreding dient daarom te worden goedgekeurd.
- (7) Artikel XII van de Overeenkomst van Marrakesh bepaalt dat tussen de toetredende staat en de WTO overeenstemming moet worden bereikt over de toetredingsvoorwaarden en dat aan WTO-zijde de toetredingsvoorwaarden moeten worden goedgekeurd door de Ministeriële Conferentie van de WTO. Artikel IV.2 van die overeenkomst bepaalt dat in de perioden tussen de bijeenkomsten van de Ministeriële Conferentie, haar taken worden verricht door de Algemene Raad van de WTO.
- (8) Het is passend het standpunt vast te stellen dat namens de Unie in de Ministeriële Conferentie van de WTO moet worden ingenomen over de toetreding van de Republiek Liberia tot de WTO,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Het namens de Europese Unie in te nemen standpunt in de Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie over de toetreding van de Republiek Liberia tot de Wereldhandelsorganisatie, is de toetreding goed te keuren.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking op de datum waarop het wordt vastgesteld.

Gedaan te Brussel, 10 november 2015.

Voor de Raad
De voorzitter
P. GRAMEGNA

UITVOERINGSBESLUIT (EU) 2015/2022 VAN DE COMMISSIE**van 10 november 2015****tot wijziging van Beschikking 2008/866/EG inzake noodmaatregelen tot opschorting van de invoer uit Peru van bepaalde tweekleppige weekdieren bestemd voor menselijke consumptie, wat de toepassingsperiode betreft***(Kennisgeving geschied onder nummer C(2015) 7669)***(Voor de EER relevante tekst)**

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden ⁽¹⁾, en met name artikel 53, lid 1, onder b), i),

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Bij Verordening (EG) nr. 178/2002 zijn op het niveau van de Unie en op nationaal niveau de algemene beginselen vastgesteld inzake levensmiddelen en diervoeders in het algemeen en de voedsel- en voederveiligheid in het bijzonder. De verordening voorziet in noodmaatregelen die moeten worden genomen wanneer is aangetoond dat een uit een derde land ingevoerd levensmiddel of diervoeder waarschijnlijk een ernstig risico voor de gezondheid van mens en dier of voor het milieu inhoudt en dat het risico niet op afdoende wijze kan worden beheerst met de door de betrokken lidstaat of lidstaten getroffen maatregelen.
- (2) Beschikking 2008/866/EG van de Commissie ⁽²⁾ is vastgesteld naar aanleiding van een uitbraak van hepatitis A bij de mens die verband hield met de consumptie van tweekleppige weekdieren die waren ingevoerd uit Peru en besmet waren met het hepatitis A-virus (HAV). Die beschikking was oorspronkelijk van toepassing tot en met 31 maart 2009, maar deze toepassingsperiode werd laatstelijk bij Uitvoeringsbesluit 2014/874/EU van de Commissie ⁽³⁾ verlengd tot en met 30 november 2015.
- (3) De Peruaanse bevoegde autoriteit is verzocht voldoende garanties te bieden dat de geconstateerde tekortkomingen in verband met het monitoringsysteem voor de opsporing van virussen bij levende tweekleppige weekdieren zijn gecorrigeerd. De beschermende maatregelen moeten worden verlengd totdat is aangetoond dat de corrigerende maatregelen van de Peruaanse bevoegde autoriteiten doeltreffend zijn. Uitgaand van de resultaten van het monitoringprogramma kan de Commissie nog niet concluderen dat het momenteel in Peru toegepaste controlesysteem en het bijbehorende monitoringplan voor bepaalde tweekleppige weekdieren de door het Unierecht vereiste garanties kunnen bieden.
- (4) De toepassingstermijn van Beschikking 2008/866/EG moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (5) De in dit besluit vervatte maatregelen zijn in overeenstemming met het advies van het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

In artikel 5 van Beschikking 2008/866/EG wordt de datum „30 november 2015” vervangen door de datum „30 november 2017”.

⁽¹⁾ PB L 31 van 1.2.2002, blz. 1.

⁽²⁾ Beschikking 2008/866/EG van de Commissie van 12 november 2008 inzake noodmaatregelen tot opschorting van de invoer uit Peru van bepaalde tweekleppige weekdieren bestemd voor menselijke consumptie (PB L 307 van 18.11.2008, blz. 9).

⁽³⁾ Uitvoeringsbesluit 2014/874/EU van de Commissie van 3 december 2014 tot wijziging van Beschikking 2008/866/EG inzake noodmaatregelen tot opschorting van de invoer uit Peru van bepaalde tweekleppige weekdieren bestemd voor menselijke consumptie, wat de toepassingsperiode betreft (PB L 349 van 5.12.2014, blz. 63).

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel, 10 november 2015.

Voor de Commissie
Vytenis ANDRIUKAITIS
Lid van de Commissie

III

(Andere handelingen)

EUROPESE ECONOMISCHE RUIMTE

BESLUIT VAN DE TOEZICHTHOUDENDE AUTORITEIT VAN DE EVA

Nr. 273/14/COL

van 9 juli 2014

over de financiering van Scandinavian Airlines door middel van de nieuwe doorlopendkredietfaciliteit (Noorwegen) [2015/2023]

DE TOEZICHTHOUDENDE AUTORITEIT VAN DE EVA (hierna „de Autoriteit” genoemd),

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (hierna „de EER-overeenkomst” genoemd), en met name de artikelen 61, 109 en de Protocolen nrs. 26 en 27,

Gezien de Overeenkomst tussen de EVA-staten betreffende de oprichting van een Toezichthoudende Autoriteit en een Hof van Justitie (hierna „de Toezichtovereenkomst” genoemd), en met name artikel 24,

Gezien Protocol nr. 3 bij de Toezichtovereenkomst (hierna „Protocol nr. 3” genoemd), en met name artikel 1, lid 2, van deel I en artikel 7, lid 2, van deel II,

Overwegende hetgeen volgt:

I. FEITEN

1. PROCEDURE

- (1) Eind oktober 2012 deelden Noorwegen, Denemarken en Zweden (hierna samen „de staten” genoemd) de Autoriteit en de Europese Commissie (hierna „de Commissie” genoemd) op informele wijze mee dat zij voornemens waren deel te nemen aan een nieuwe doorlopend-kredietfaciliteit (hierna „de nieuwe DKF” genoemd) ten gunste van Scandinavian Airlines (hierna „SAS” of „de SAS-groep” of „de onderneming” genoemd). Op 12 november 2012 hebben de staten besloten aan de nieuwe DKF deel te nemen zonder de maatregel echter formeel bij de Autoriteit aan te melden.
- (2) Op 5 februari 2013 ontving de Autoriteit een klacht van de European Low Fares Airline Association („LFAA”) tegen de deelname van de staten aan de DKF. Bij brief van 18 februari 2013 heeft de Autoriteit de Noorse autoriteiten verzocht hun opmerkingen kenbaar te maken over de klacht en over de beschuldigingen van onrechtmatig verleende staatssteun.
- (3) De Noorse autoriteiten hebben geantwoord bij brief van 25 maart 2013. Zij verstrekten daarnaast aanvullende informatie bij schrijven van 6 juni 2013.
- (4) Bij Besluit nr. 259/13/COL van 19 juni 2013 heeft de Autoriteit de formele onderzoeksprocedure naar potentieel onwettig gedrag door middel van de nieuwe doorlopend-kredietfaciliteit ingeleid (hierna „het inleidingsbesluit” genoemd). Het inleidingsbesluit werd gepubliceerd in het *Publicatieblad van de Europese Unie* en het EER-supplement ⁽¹⁾. De Noorse autoriteiten, de SAS-groep en de Foundation Asset Management Sweden AB (hierna „FAM” genoemd) ⁽²⁾ hebben opmerkingen ingediend bij het inleidingsbesluit. Op 6 november 2013 heeft de Autoriteit de opmerkingen van de SAS-groep en FAM doorgezonden aan de Noorse autoriteiten die de gelegenheid kregen hierop te reageren. In een brief van 6 december 2013 hebben de Noorse autoriteiten gemeld dat zij geen commentaar hadden bij de opmerkingen van de SAS-groep en FAM.

⁽¹⁾ PB C 290 van 5.10.2013, blz. 9 (rectificatie).

⁽²⁾ De onderneming FAM is belast met het beheer van de activa van de Stichting Knut en Alice Wallenberg.

- (5) Bij brief van 25 februari 2014 heeft de Autoriteit de Noorse autoriteiten om meer informatie verzocht. Deze informatie werd gezonden bij brief van 27 maart 2014.
- (6) Bij brief van 6 maart 2014 hebben de Noorse autoriteiten de Autoriteit meegedeeld dat SAS besloten had de nieuwe DKF te annuleren en alternatieve mogelijkheden te onderzoeken om haar kapitaalbasis te versterken. De annulering ging in op 4 maart 2014.
- (7) Voor deze procedure is de Autoriteit overeenkomstig artikel 109, lid 1, van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (hierna „de EER-overeenkomst” genoemd) in samenhang met artikel 24 van de Overeenkomst tussen de EVA-staten betreffende de oprichting van een Toezichthoudende Autoriteit en een Hof van Justitie bevoegd om te beoordelen of Noorwegen de bepalingen van de EER-overeenkomst heeft nageleefd. Daarnaast is de Commissie uitsluitend bevoegd om na te gaan of Denemarken en Zweden de bepalingen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie („VWEU”) hebben nageleefd. Voorts werken de Autoriteit en de Commissie krachtens artikel 109, lid 2, van de EER-overeenkomst en Protocol nr. 27 hierbij samen om een uniforme toepassing in de gehele EER te verzekeren, wisselen zij informatie uit en plegen zij overleg over kwesties betreffende het toezichtbeleid en over afzonderlijke gevallen.
- (8) Gelet op het bovenstaande en gezien de parallelle bevoegdheid van de twee instellingen in de onderhavige zaak heeft de Autoriteit in samenwerking en overleg met de Commissie gehandeld alvorens het onderhavige besluit vast te stellen.

2. DE SCANDINAVISCHE MARKT VOOR LUCHTVERVOER

- (9) Volgens ASK-gegevens ⁽³⁾ groeide de Scandinavische markt voor luchtvervoer (in Denemarken, Zweden, Finland en Noorwegen) tussen 2001 en 2011 met 126 %. Bijna alle groei in de Scandinavische markt voor kortereafstands-vluchten kwam voor rekening van lowcostmaatschappijen, met name Norwegian Air Shuttle en Ryanair. Volgens ramingen namen lowcostvervoerders in deze periode 90 % van de groei voor hun rekening ⁽⁴⁾.
- (10) Ondanks het groeiende belang van lowcostmaatschappijen is de grootste speler op de Scandinavische markt nog steeds SAS, met een geraamd marktaandeel in 2011 van 35,6 %, dat aanzienlijk is dan het hoogtepunt van meer dan 50 % tien jaar geleden. De marktaandelen van Norwegian Air Shuttle en Ryanair bereikten respectievelijk 18,7 % en 6,8 % in dat jaar.

3. BEGUNSTIGDE ONDERNEMING

- (11) SAS is de nationale luchtvaartmaatschappij van de staten, de grootste luchtvaartonderneming in Scandinavië en de achtste grootste in Europa. Zij is ook stichtend lid van de Star Alliance. De luchtvaartgroep, die Scandinavian Airlines, Widerøe ⁽⁵⁾ en Blue1 omvat, heeft zijn hoofdkwartier in Stockholm en zijn voornaamste Europese en intercontinentale hub in de luchthaven van Kopenhagen. In 2013 vervoerde SAS ongeveer 28 miljoen passagiers en boekte zij daarmee inkomsten van ongeveer 42 miljard SEK.
- (12) SAS is momenteel voor 50 % eigendom van de staten: Zweden bezit 21,4 %, Denemarken 14,3 % en Noorwegen 14,3 % van de aandelen. De voornaamste particuliere aandeelhouder is de Stichting Knut en Alice Wallenberg (hierna „KAW” genoemd) met 7,6 % van de aandelen terwijl de resterende aandeelhouders belangen van 1,5 % of minder bezitten.

Tabel 1

Voornaamste aandeelhouders in SAS AB op 31 december 2012 ⁽¹⁾

Aandeelhouder	Totaal (in %)
Zweedse regering	21,4
Deense regering	14,3

⁽³⁾ Available Seat Kilometer (ASK) is de meeteenheid die gebruikt wordt voor de capaciteit van personenvervoer van een luchtvaartlijn. Zij is gelijk aan het aantal beschikbare zitplaatsen vermenigvuldigd met het aantal gevlogen kilometers.

⁽⁴⁾ Bron: <http://www.airlineleader.com/regional-focus/nordic-region-heats-up-as-all-major-players-overhaul-their-strategies>.

⁽⁵⁾ Zie voetnoot 11 en punt 29 hieronder, met betrekking tot de verkoop van 80 % van de aandelen van Widerøe.

Aandeelhouder	Totaal (in %)
Noorse regering	14,3
Stichting Knut en Alice Wallenberg	7,6
Försäkringsaktiebolaget, Avanza Pension	1,5
A.H Värdepapper AB	1,4
Unionen	1,4
Nationale Bank van Denemarken	1,4
Robur Försäkring	0,9
Ponderus Försäkring	0,8
Andra AP-fonden	0,5
Tredje AP-fonden	0,5
SSB+TC Ledning Omnibus FD No OM79	0,5
Nordnet Pensionsförsäkring AB	0,4
Swedbank Robur Sverigefond	0,4
Swedbank Robur Sverigefond Mega	0,3
JPM Chase NA	0,3
AMF Aktiefond Småbolag	0,3
JP Morgan Bank	0,3
KPA Pensionsförsäkring AB	0,2
Nomura International	0,2

(¹) Bron: <http://www.sasgroup.net/SASGroup/default.asp>.

- (13) De financiële positie van SAS is een aantal jaren zwak geweest, met herhaaldelijk verliezen tussen 2008 en 2013. In november 2012 verlaagde Standard and Poor's („S&P”) haar kredietbeoordeling van de onderneming van B-naar CCC+ (⁶). Deze moeilijkheden werden verscherpt door de marktomstandigheden van hoge brandstofprijzen en onzekere vraag.
- (14) Uit de jaarverslagen van SAS blijkt met name dat de onderneming tussen 2008 en 2012 elk jaar aanzienlijke verliezen leed en hoge netto financiële schulden boekte.

(⁶) Recentere ontwikkelingen in de kredietbeoordeling van S&P voor SAS worden besproken in voetnoot 24.

Tabel 2

Belangrijkste financiële gegevens van SAS voor 2007-2012 (miljoen SEK) ⁽¹⁾

	2007	2008	2009	2010	2011	2012 (Jan-Okt)
Ontvangsten	50 958	52 870	44 918	41 070	41 412	35 986
Netto financiële schulden	1 231	8 912	6 504	2 862	7 017	6 549
Resultaat vóór belasting (EBT)	1 044	– 969	– 3 423	– 3 069	– 1 629	– 1 245
Netto-inkomsten	636	– 6 360	– 2 947	– 2 218	– 1 687	– 985
Kasstromen van het jaar	– 1 839	– 3 084	– 1 741	868	– 1 243	– 1 018
Rendement op geïnvesteerd vermogen (ROCE) — %	6,7	– 19,6	– 11,7	– 7,6	– 2,2	– 8,1
Rendement op boekhoudkundig eigen vermogen, na belasting — %	3,8	– 47,6	– 26,8	– 17,0	– 12,0	– 24,8
Rentedekkingsgraad — %	1,8	– 5,3	– 4,4	– 1,9	– 0,6	– 1,6

⁽¹⁾ Bron: jaarverslagen van SAS voor de periode 2008-2012, beschikbaar op: <http://www.sasgroup.net/SASGroup/default.asp>.

- (15) Ten gevolge van haar verslechterende financiële positie volgde SAS in 2009/2010 een groot programma voor kostenvermindering („Kern-SAS”). Voor de uitvoering van dit programma moest SAS financiering van haar aandeelhouders aantrekken door middel van twee claimemissies: i) 6 miljard SEK in april 2009; en ii) 5 miljard SEK in mei 2010 ⁽⁷⁾.
- (16) De financiële moeilijkheden van SAS bereikten een piek in 2012 bij de voorstelling van het 4 Excellence Next Generation ondernemingsplan („4XNG-plan”) dat door het bestuur van de luchtvaartmaatschappij als „laatste oproep” voor SAS werd gezien ⁽⁸⁾. Daarbij werd in november 2012 in de pers gewag gemaakt van de mogelijkheid dat SAS failliet verklaard zou worden ⁽⁹⁾.

4. BESCHRIJVING VAN DE MAATREGEL: DE NIEUWE DKF IN 2012

- (17) Zoals andere luchtvaartmaatschappijen over de hele wereld heeft SAS een beroep gedaan op externe kredietfaciliteiten om een minimaal liquiditeitsniveau te handhaven. Vanaf 20 december 2006 maakte SAS gebruik van een DKF die in juni 2013 zou vervallen (de „oude DKF”). De oude DKF bedroeg 366 miljoen EUR en werd uitsluitend door een aantal banken ter beschikking gesteld [...]. Zij bevatte ook een aantal financiële convenanten of voorwaarden, [...].
- (18) In december 2011 besloot het bestuur van SAS ten gevolge van de achteruitgaande bedrijfsprestaties de oude DKF volledig op te nemen. Na de aanvraag van het faillissement door een dochteronderneming van SAS (namelijk Spanair) in januari 2012 ging SAS onderhandelingen aan met de banken en bereikte zij op 15 maart 2012 een

⁽⁷⁾ De claimemissies van 2009 en 2010 zijn behandeld in een beschikking van de Commissie in zaak SA. 29785 (beschikbaar op http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/249053/249053_1461974_61_2.pdf), waarin de Commissie concludeerde dat er geen sprake is van staatssteun.

⁽⁸⁾ Zie in deze zin de woorden van de CEO van SAS, aangehaald door Reuters op 12 november 2012: „Dit is echt onze „laatste oproep”, anders bestaat er geen SAS meer in de toekomst, aldus de CEO [...] na de lancering van het nieuwe reddingsplan voor de luchtvaartonderneming [...], die sinds 2007 in geen enkel volledig jaar nog winst heeft geboekt”, beschikbaar op <http://www.reuters.com/article/2012/11/12/uk-sas-idUSLNE8AB01O20121112>. Zie eveneens het artikel met de titel „SAS tops European airline critical list” in de Financial Times van 13 november 2012, beschikbaar op <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/fa1cbd88-2d87-11e2-9988-00144feabdc0.html#axzz2TSY5JHUh>.

⁽⁹⁾ Zie bij voorbeeld Reuters op 18 november 2012 (<http://www.reuters.com/article/2012/11/19/sas-idUSL5E8MI6Y20121119>) en de Financial Times van 19 november 2012 (<http://www.ft.com/intl/cms/s/0/43e37eba-322f-11e2-b891-00144feabdc0.html#axzz2TSY5JHUh>).

akkoord over een herziening van het convenant. Door deze herziening stegen de kosten voor het opnemen van de oude DKF, verstrengden de voorwaarden voor de kredietopneming en werd SAS verplicht te zorgen voor volledige en onmiddellijke aflossing van het opgenomen bedrag. Daarnaast moest SAS de kredietverleners een herkapitalisatieplan voorleggen dat door de raad van bestuur en de voornaamste aandeelhouders, namelijk de staten en KAW, moest worden goedgekeurd.

- (19) Het herkapitalisatieplan werd geschraagd door het zogenoemde 4XNG-plan dat bij de aanvang van 2012 reeds in voorbereiding was. Het 4XNG-plan kwam ook tegemoet aan de bezwaren die [...] had geuit ten aanzien van het bestaande ondernemingsplan van SAS, het zogenoemde 4 Excellence-plan („4X-plan”) van SAS in mei 2012. Naar eigen zeggen zou het 4XNG-ondernemingsplan SAS in staat stellen zichzelf te positioneren als een financieel zelfvoorzienende luchtvaartmaatschappij. Er werden een aantal financiële doelstellingen vastgesteld die SAS moest bereiken in het boekjaar 2014/2015. Hiertoe behoorden een EBIT-marge van meer dan 8 %, een financiële slagkracht van meer dan 20 % en een eigenvermogensratio (aandelenkapitaal/activa) van meer dan 35 %. Het 4XNG-plan zou SAS in staat moeten stellen haar EBT jaarlijks met ongeveer 3 miljard SEK te verbeteren, terwijl de uitvoering ervan herstructureringskosten en eenmalige kosten van ongeveer 1,5 miljard SEK zou meebrengen.
- (20) Een andere doelstelling van het 4XNG-plan was de onderneming voor te bereiden op de invoering van nieuwe boekhoudregels voor pensioenen vanaf november 2013, waarvan verwacht werd dat deze een negatieve impact op het vermogen van de SAS-groep zouden hebben. Daarnaast bevatte het plan de verbintenis om activa af te stoten en een financieringsplan ten uitvoer te leggen voor een totaal van ongeveer 3 miljard SEK aan potentiële netto-kasopbrengsten. De afstoting van activa omvatte ⁽¹⁰⁾ i) de verkoop van Widerøe, een dochteronderneming voor regionaal luchtverkeer in Noorwegen ⁽¹¹⁾, ii) de verkoop van een minderheidsbelang in [...], iii) de verkoop van luchthavengerelateerde vastgoedbelangen, iv) de uitbesteding van de grondaafhandelingsdiensten ⁽¹²⁾; v) de verkoop van luchtvaartuigmotoren ⁽¹³⁾, vi) de verkoop en leaseback of andere financiële transactie met betrekking tot [...], vii) de uitbesteding van beheersdiensten en callcentra ⁽¹⁴⁾, en viii) de verkoop of gewaarborgde financiering van drie Q400-vliegtuigen.
- (21) Noorwegen beklemtoont dat het 4XNG-plan kostendekkend was, wat betekent dat SAS met deze transacties en afstotingen van niet tot de kernactiviteit behorende activa voldoende kasmiddelen zou genereren om de initiële kosten voor de tenuitvoerlegging van het 4XNG-plan te financieren. SAS was echter bezorgd over de perceptie bij de beleggers van een zwakke liquiditeitspositie als gevolg van de aanzienlijke initiële tenuitvoerleggingskosten van het 4XNG-plan. SAS verzocht dus om een verlenging van de oude DKF samen met de invoering van de nieuwe door de staten en KAW gefinancierde DKF. SAS beweerde echter dat zij de oude (verlengde) noch de nieuwe DKF zou opnemen.
- (22) De besprekingen over de nieuwe DKF gingen van start op 4 juni 2012 ⁽¹⁵⁾. Aanvankelijk eisten de banken, die de oude DKF verstrekten, overeenkomstig het herkapitalisatieplan (zie punt 18) dat de staten voorzagen in een nieuwe kapitaalinjectie, bij voorbeeld door een claimmissie, aangezien zij niet bereid waren een nieuwe DKF alleen te dragen. De staten hebben dit idee echter afgewezen.
- (23) Na enig onderhandelen hebben de banken zich akkoord verklaard met een nieuwe DKF die gezamenlijk met de staten en KAW zou worden opgezet, en die op basis van strikte gelijkheid zou worden gestructureerd zonder achterstelling of onevenredige zekerheidsrechten. Hierbij zij opgemerkt dat de nieuwe DKF in eerste instantie een omvang van [3-6] miljard SEK zou hebben terwijl er slechts zekerheid ten bedrage van [1-4] miljard SEK beschikbaar was. Op 22 oktober 2012 werd de omvang van de nieuwe DKF uiteindelijk teruggebracht tot 3,5 miljard SEK (ongeveer 400 miljoen EUR).
- (24) De nieuwe DKF werd door dezelfde banken verleend als de oude (uitgezonderd één bank) ⁽¹⁶⁾, samen met de staten en KAW. In dit verband werd 50 % van de nieuwe DKF door de staten ter beschikking gesteld in verhouding tot het aandeel dat zij in SAS bezaten, en werd de overblijvende 50 % door de banken en KAW verstrekt. De staten en KAW namen aan de nieuwe DKF deel onder dezelfde voorwaarden (vergoedingen, rentevoeten, convenanten) als de banken.

⁽¹⁰⁾ Volgens informatie van de Noorse autoriteiten werd de verkoop van [...] geschrapt uit de definitieve lijst van geplande afstotingen gelet op de grote onzekerheid over het tijdstip van de verkoop en de te verwachten opbrengst.

⁽¹¹⁾ Op 20 mei 2013 berichtte SAS dat zij een overeenkomst had gesloten voor de verkoop van 80 % van haar aandelen in Widerøe aan een beleggingsonderneming. SAS zal een belang van 20 % in Widerøe behouden maar zal een optie hebben om de volledige eigendom over te dragen in 2016. Zie <http://mb.cision.com/Main/290/9410155/119539.pdf>.

⁽¹²⁾ SAS heeft 10 % van haar aandelen in haar grondaafhandelingsonderneming aan Swissport verkocht. Deze verkoop is ingegaan op 1 november 2013. De onderhandelingen zijn momenteel opgeschort totdat Swissport de aankoop en integratie van Servisair heeft afgerond.

⁽¹³⁾ Deze verkoop is voltooid en heeft liquiditeiten ten bedrage van ongeveer 1,7 miljard SEK opgeleverd.

⁽¹⁴⁾ Deze maatregelen zijn grotendeels uitgevoerd en zullen besparingen van ongeveer 1 miljard SEK opleveren.

⁽¹⁵⁾ [...].

⁽¹⁶⁾ [...], een van de kredietverleners onder de oude DKF, meldde niet bereid te zijn tot deelname aan de nieuwe DKF. Als gevolg daarvan hebben [...] en [...] hun participatie in de nieuwe DKF evenredig verhoogd.

- (25) De voornaamste kenmerken van de nieuwe DKF waren de volgende:
- Zij was opgesplitst in twee subfaciliteiten van 2 miljard SEK (faciliteit A) en 1,5 miljard SEK (faciliteit B), met een bijdrage van de staten van 50 %. De prijsvoorwaarden voor beide faciliteiten omvatten een aanvangsvergoeding, een bereidstellingsvergoeding, een gebruiksvergoeding, een marge en een uitstapvergoeding.
 - SAS moest voldoen aan een aantal voorwaarden om krediet op de DKF te kunnen opnemen en deze voorwaarden waren strenger voor faciliteit B dan voor faciliteit A ⁽¹⁷⁾.
 - In de nieuwe DKF werd het pakket zekerheden van de oude DKF voortgezet en daarnaast werd vanaf december 2012 aan de kredietverleners zekerheid verleend over alle aandelen in Widerøe en alle andere niet-bezwaarde vaste activa van de SAS-groep. De nieuwe DKF was bijgevolg gedekt door een zekerheidsstelling van eerste rang op een aantal SAS-activa, waaronder 100 % van de aandelen van haar dochterondernemingen Widerøe en SAS Spare Engine, 18 vliegtuigen en een aantal eigendommen. Deze boekwaarde van deze zekerheden werden geraamd op ongeveer 2,7 miljard SEK (dit is ongeveer 75 % van de nieuwe DKF) en de zekerheden werden pro rata gedeeld door faciliteit A en faciliteit B.
 - Faciliteit B kon pas worden opgenomen zodra faciliteit A volledig was opgenomen. Na 1 januari 2014 zou SAS alleen krediet kunnen opnemen indien de verkoop van activa of aandelen van Widerøe afgesloten was.
 - De vervaldatum van de nieuwe DKF was 31 maart 2015.
- (26) De voorwaarden van de nieuwe DKF werden overeengekomen op 25 oktober 2012. De DKF was echter afhankelijk onder meer van de goedkeuring door het parlement van elk van de staten en van de ondertekening van overeenkomsten met de vakbonden van cockpit- en cabinepersoneel.
- (27) De staten hebben een door CITI opgesteld verslag van 7 november 2012 (hierna „het CITI-verslag” genoemd) ingediend waarin werd beoordeeld of een particuliere investeerder in een situatie die zo nauw mogelijk die van de staten benadert, onder dezelfde voorwaarden een overeenkomst over een nieuwe DKF zou hebben gesloten. Uitgaande van een succesvolle tenuitvoerlegging van het 4XNG-plan in het basisscenario concludeerde het CITI-verslag dat de deelname van de staten aan de nieuwe DKF zou resulteren in een interne opbrengstvoet (internal rate of return, hierna IRR) van [90-140 %], een cash-on-cash multiple van ongeveer [4-9x] en een verhoging van de waarde van het eigen vermogen rond [700-1 200 %] (van november 2012 tot en met maart 2015). Het CITI-verslag concludeerde dat het door de staten verlangde rendement dus ten minste gelijk zou zijn aan dat welk particuliere investeerders verlangen in een vergelijkbare situatie. In het CITI-verslag werd echter niet onderzocht hoe waarschijnlijk het was dat SAS het „basisscenario” met succes zou uitvoeren, en werd evenmin gekeken naar de gevolgen van afwijkingen van het „basisscenario”, bijvoorbeeld wanneer niet tot de kernactiviteit behorende activa niet te gelde gemaakt zouden worden.
- (28) Op 19 december 2012 meldde SAS dat alle noodzakelijke voorwaarden voor de inwerkingtreding van de nieuwe DKF, inclusief de parlementaire goedkeuring in de staten, vervuld waren (zie punt 26). Vanaf deze datum tot en met 3 maart 2014 was de nieuwe DKF van kracht ter vervanging van de oude DKF ⁽¹⁸⁾.
- (29) Bij brief van 6 juni 2013 verklaarde Noorwegen dat de staten en de kredietverlenende banken ten gevolge van de verkoop van 80 % van de aandelen van Widerøe (punt 20 hierboven) met SAS een wijziging van de voorwaarden van de nieuwe RKF waren overeengekomen, hoewel de wijzigingsovereenkomst nog niet formeel was ondertekend. In de opmerkingen die zij tijdens de formele onderzoeksprocedure indienden, hebben de Noorse autoriteiten de Autoriteit meegedeeld dat de wijziging van de nieuwe DKF door alle partijen was ondertekend en in werking zou treden zodra de transactie met betrekking tot Widerøe was afgesloten, namelijk op 30 september 2013. Deze wijzigingen omvatten het volgende:
- Faciliteit A zou worden verlaagd van 1,173 miljard SEK tot 0,8 miljard SEK en de looptijd ervan zou worden verlengd met vijf maanden, tot 1 juni 2014.
 - SAS zou [0,5-0,8] miljard SEK in kasmiddelen aanbieden als zekerheid voor faciliteit A. De resterende [0,1-0,4] miljard SEK zou worden gegarandeerd door de zekerheden die reeds in de nieuwe DKF-overeenkomst waren vermeld.
 - Faciliteit A zou met 0,2 miljard SEK worden verminderd na gedeeltelijke afstoting van de grondafhandelingsdiensten. Toen de nieuwe DKF op 4 maart 2014 werd geannuleerd, had SAS een intentieverklaring met een potentiële koper ondertekend ⁽¹⁹⁾.
 - Faciliteit B zou worden teruggebracht van 1,5 miljard SEK naar 1,2 miljard SEK.

⁽¹⁷⁾ Zie voetnoot 33.

⁽¹⁸⁾ Zie <http://www.reuters.com/finance/stocks/SAS.ST/key-developments/article/2662973>.

⁽¹⁹⁾ De bereidstelling onder faciliteit A werd op 31 oktober 2013 verminderd van 0,8 miljard SEK tot 0,6 miljard SEK ten gevolge van de verkoop van een belang in SAS Ground Handling aan Swissport.

5. REDENEN VOOR DE INLEIDING VAN HET FORMELE ONDERZOEK

- (30) In haar inleidingsbesluit betwijfelde de Autoriteit of de staten, KAW en de banken *pari passu* hebben deelgenomen aan de nieuwe DKF, en dit voornamelijk om de volgende redenen:
- De vroegere blootstelling van de banken aan SAS door hun deelname aan de oude DKF. De banken hadden hun bijdrage aan de nieuwe DKF immers ongeveer gehalveerd, waardoor hun totale blootstelling aan SAS met ongeveer 50 % was verminderd in de RKF, terwijl de blootstelling aan SAS van de staten — die gelet op de aanhoudend negatieve resultaten van SAS geen rendement op de claimmissies in 2009 en 2010 hadden ontvangen — was toegenomen.
 - Het feit dat SAS de oude DKF in januari 2012 volledig had opgenomen, hetgeen van invloed kan zijn geweest op het besluit van de kredietverlenende banken om aan de nieuwe DKF deel te nemen, om verdere opnemings van de kredietlijn te voorkomen en gelet op de moeilijkheden van de onderneming ervoor te zorgen dat hun bijdragen aan de DKF niet volledig verloren zouden gaan. Het was voor de Autoriteit niet duidelijk of het besluit van de banken om aan de nieuwe DKF deel te nemen beïnvloed was door de aanhoudende financiële steun die de staten in de vorige jaren aan SAS hadden verleend. De Autoriteit merkte ook op dat de betrokkenheid van de staten voor de particuliere marktdeelnemers een strikte voorwaarde was om aan de nieuwe DKF deel te nemen.
 - De Autoriteit vroeg zich af of de deelname van KAW aan de nieuwe DKF vergeleken kon worden met die van een particuliere investeerder, aangezien de blootstelling van KAW aan SAS niet alleen plaatsvond door haar aandelenbezit maar ook via de bank SEB.
- (31) De Autoriteit vroeg zich verder af of de deelname van de staten aan de nieuwe DKF uit aandeelhoudersperspectief rationeel kon worden geacht en of hiermee los van het *pari passu*-betoog voldaan was aan de test van de particuliere investeerder in een markteconomie. In dit verband onderzocht de Autoriteit of de aan het 4XNG-plan ten grondslag liggende hypothesen voldoende betrouwbaar waren om een particuliere investeerder te overtuigen aan de nieuwe DKF deel te nemen, en of de gevoeligheidsanalyses in het kader van het plan niet al te optimistisch waren.
- (32) De Autoriteit wees onder meer op de optimistische cijfers in het plan met betrekking tot de marktgroei in ASK en de groei van het bbp, alsmede met betrekking tot het inflatiepercentage van 0 % voor de periode 2015-2017. Zo betwijfelde zij ook of bij de ondertekening van de nieuwe DKF kon worden uitgegaan van een succesvolle uitvoering van alle initiatieven inzake kostenbesparingen en afstoting van activa.
- (33) Wat betreft de voorwaarden van de nieuwe DKF en de beoordeling door CITI van het te verwachten rendement van de deelname van de staten aan de nieuwe DKF, heeft de Autoriteit erop gewezen dat het 4XNG-plan in het CITI-verslag niet is geëvalueerd en dat hierin geen gevoeligheidsanalyse van het financiële model is verricht maar alleen is uitgegaan van de haar verstrekte informatie. De Autoriteit stipte ook aan dat de zekerheid van de nieuwe DKF in het CITI-verslag niet is gewaardeerd uit het oogpunt van een particuliere investeerder en dat de gevolgen van mogelijke alternatieve scenario's met minder gunstige aannames (waaronder wanbetaling) in de rendementsanalyse niet zijn nagegaan. In dit verband merkte de Autoriteit op dat het risico dat SAS in de volgende drie jaren in gebreke blijft, in het CITI-rapport als onbestaand wordt beschouwd, wat een onderschatting van het risico lijkt.
- (34) Gelet op het voorgaande kon de Autoriteit niet uitsluiten dat de deelname van de staten aan de nieuwe DKF voor SAS een voordeel in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-overeenkomst kon inhouden.
- (35) Ten slotte betwijfelde de Autoriteit of de nieuwe DKF, mocht deze staatssteun in de zin van de EER-overeenkomst inhouden, verenigbaar met deze Overeenkomst kon worden geacht. In dit verband is de Autoriteit nagegaan of een van de in de EER-overeenkomst vastgestelde mogelijke verenigbaarheidsgronden van toepassing zou zijn. Gelet op de aard van de maatregel en de moeilijkheden van SAS merkte de Autoriteit op dat op basis van de richtsnoeren van de Autoriteit over staatssteun voor redding en herstructurering van ondernemingen in moeilijkheden ⁽²⁰⁾ alleen de criteria die betrekking hebben op reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden overeenkomstig artikel 63, lid 3, onder c), van de EER-overeenkomst, relevant lijken. De Autoriteit is echter tot de voorlopige conclusie gekomen dat niet voldaan leek te zijn aan de in deze richtsnoeren vastgestelde voorwaarden voor reddings- en herstructureringssteun.

⁽²⁰⁾ PB L 97 van 15.4.2005, blz. 41, en EER-supplement nr. 18 van 14.4.2005, blz. 1.

6. OPMERKINGEN OVER HET INLEIDINGSBESLUIT

6.1 Opmerkingen van de Noorse autoriteiten

- (36) Noorwegen beweert dat zijn deelname aan de nieuwe DKF marktconform verliep aangezien het *pari passu* met de banken en KAW heeft deelgenomen, en er dus geen sprake was van staatssteun.
- (37) Noorwegen stelt dat SAS in de periode waarin de onderhandelingen over de nieuwe DKF plaatsvonden, op geen enkel ogenblik krediet van de oude DKF heeft opgenomen. De Noorse autoriteiten wijzen op de wijzigingen die in maart 2012 in de oude DKF zijn aangebracht waardoor nog strengere voorwaarden voor kredietopneming zijn opgelegd, en stellen dat de banken derhalve vanaf einde juni 2012 in de mogelijkheid verkeerden om elk verzoek om kredietopneming van SAS af te wijzen. Het uit de DKF opgenomen werd door SAS in maart 2012 volledig afgelost en de onderneming heeft na deze datum geen gebruik meer gemaakt van de oude DKF. Bijgevolg konden deze banken redelijkerwijs worden beschouwd als „externe” investeerders die op gelijke voet met de staten aan de nieuwe DKF deelnamen, ⁽²¹⁾ zonder dat er sprake was van een wezenlijke blootstelling aan SAS zonder zekerheidsstelling. ⁽²²⁾
- (38) Met betrekking tot de deelname van KAW aan de nieuwe DKF samen met de banken zijn de Noorse autoriteiten van mening dat KAW een beperkte economische blootstelling aan SEB had en dat deze niet van invloed kon zijn geweest op haar besluit om deel te nemen aan de nieuwe DKF.
- (39) Voorts beweert Noorwegen dat het 4XNG-plan realistisch was en met succes ten uitvoer kon worden gelegd. De autoriteiten stellen dat alle aspecten en aannames, onder meer met betrekking tot de inkomsten („ASK”) ⁽²³⁾, de kostenbesparende maatregelen en de geplande afstotingen, zorgvuldig werden onderzocht om te voldoen aan de financiële doelstellingen van het 4XNG-plan voor 2014-2015. Ook werd het 4XNG-plan — samen met alle aannames waarop het berustte — nauwgezet geanalyseerd door de externe financiële adviseurs van de staten (Goldman Sachs) en de banken [...] en werd het aangepast op basis van hun opmerkingen en aanbevelingen. Noorwegen beklemtoont ook dat de verwachting met betrekking tot de succesvolle uitvoering van het plan die ten tijde van het besluit tot deelname aan de nieuwe DKF bestond, kracht werd bijgezet door het feit dat het sluiten van nieuwe akkoorden met de vakbonden een opschortende voorwaarde voor de nieuwe DKF was. Voorts bleek volgens Noorwegen uit de ontwikkelingen tussen december 2012 en de annulering van de nieuwe DKF op 4 maart 2014 dat het plan op weg was om de verwachte resultaten op te leveren ⁽²⁴⁾.
- (40) Wat de voorwaarden van de nieuwe DKF betreft, stelt Noorwegen dat deze in overeenstemming waren met normale marktvoorwaarden. Zij liepen immers gelijk met die van vergelijkbare akkoorden en aan de nieuwe DKF waren ook hogere aanvangsvergoedingen en strengere voorwaarden voor kredietopneming verbonden dan in de meeste onderzochte akkoorden. Met betrekking tot de zekerheden stelt Noorwegen dat de reële financiële risico's van de kredietverlenende banken verwaarloosbaar waren omdat de zekerheden een geraamde waarde bezaten die duidelijk hoger lag dan de omvang van faciliteit A. In een vereffeningsscenario zouden alle vorderingen van de kredietverlenende banken worden voldaan door het pakket zekerheden of door andere eventueel te verkopen activa van SAS zoals [...], haar aandelen in [...], enz. Dit argument wordt ook ondersteund door de feitelijke intrekking van een groot deel van de vastleggingen onder faciliteit A in de eerste helft van 2013. Volgens Noorwegen bewijst dit dat de banken uit commerciële overwegingen en zorgvuldig hebben gehandeld toen zij besloten samen met de staten en KAW deel te nemen aan de nieuwe DKF.
- (41) Ten slotte vermeldt Noorwegen dat de deelname aan de nieuwe DKF voor de kredietverleners een hoog rendement heeft opgeleverd zonder dat SAS gebruik hoefde te maken van de faciliteit. Dit ondersteunt volgens de Noorse autoriteiten de stelling dat de deelname van de staten aan de nieuwe DKF samen met KAW en de banken volledig in overeenstemming was met het beginsel van de particuliere investeerder in een markteconomie.

⁽²¹⁾ Het alternatief zou zijn de oude DKF op 20 juni 2013 gewoon te laten vervallen en tegelijkertijd in deze periode elk gebruik te verhinderen zolang SAS niet in staat was te voldoen aan de voorwaarden voor kredietopneming.

⁽²²⁾ De Noorse autoriteiten hebben informatie verstrekt over een aantal andere blootstellingen van de banken aan SAS in de vorm van bilaterale faciliteiten, verschillende risicodekkingsregelingen, kredietkaarten, financieringsregelingen voor vliegtuigen, debetfaciliteiten en vastgoedtransacties. Zij stellen dat de banken met de mogelijke uitzondering van [...] blootstelling met betrekking tot kredietkaartbetalingen geen enkele blootstelling aan SAS met ontbrekende zekerheidsstelling hadden. Ofwel waren de verschillende genoemde vormen van blootstelling beperkt in omvang ofwel was hiervoor zekerheid voorhanden, en deze blootstelling bleek bijgevolg verwaarloosbaar in verhouding tot het besluit van de banken om aan de nieuwe DKF deel te nemen.

⁽²³⁾ Revenue per Available Seat Kilometre (inkomsten per beschikbare zitplaats-kilometer) is een gebruikelijke maatstaf voor inkomsten van luchtvaartmaatschappijen.

⁽²⁴⁾ Noorwegen en SAS beklemtonen dienaangaande ook dat S&P zijn kredietbeoordeling van SAS op 5 augustus 2013 heeft verhoogd van CCC+ naar B- met stabiele vooruitzichten.

6.2 Opmerkingen van de SAS-groep

- (42) De SAS-groep stelt dat de staten aan de nieuwe DKF hebben deelgenomen in hun hoedanigheid van aandeelhouder en niet als overheid. Uit dat oogpunt was het interessanter aan een dergelijk instrument deel te nemen dan aandelenvermogen te storten, gelet op het aanzienlijke inkomsten voor de aandeelhouders/kredietverleners in de vorm van vergoedingen en het vooruitzicht op waardevermeerdering van de aandelen.
- (43) Wat de pari passu-test betreft, verklaart de SAS-groep dat aan deze voorwaarden was voldaan aangezien de banken geen blootstelling aan SAS bezaten en deze bijgevolg als „externe” investeerders moeten worden behandeld. Daarnaast had de deelname van de staten aan de nieuwe DKF geen invloed op het gedrag van de banken aangezien SAS, en niet de banken, de aandeelhouders heeft verzocht deel te nemen aan de nieuwe DKF. Voorts beweert de SAS-groep dat het besluit van de banken om onder gelijke voorwaarden met de staten en KAW aan de nieuwe DKF deel te nemen gestoeld was op de zeer positieve resultaten van de risico-/inkomsten-analyse.
- (44) De SAS-groep steunt voorts de bewering van Noorwegen dat de onderliggende aannames van het 4XNG-plan gezond waren met zeer realistische prognoses met betrekking tot de drie voornaamste aandrijvers, namelijk marktgroei in ASK, bbp-groei voor 2015-2017 en een verwachte inflatie van 0 %. Zo werden de risico's die aan de tenuitvoerlegging van het plan verbonden waren, door alle kredietverlenende banken nauwgezet onderzocht met een bijzondere focus op RASK als belangrijke indicator voor de winstgevendheid van de onderneming.
- (45) Tegelijkertijd stelt de SAS-groep dat het zekerhedenpakket voldoende was geëvalueerd en dat het risico op mislukking bij de tenuitvoerlegging van het 4XNG-plan door SAS beperkt was. Dit wordt gestaafd door het feit dat het realiseren van kostenbesparingen voor de kredietverleners een absolute voorwaarde was om aan de nieuwe DKF deel te nemen en dat de sluiting van nieuwe collectieve overeenkomsten in november 2012 essentieel was voor het welslagen van het plan.
- (46) Voorts verwijt de SAS-groep de Autoriteit geen rekening te hebben gehouden met het alternatief van het faillissement en met de mogelijke waardevermindering van het gezamenlijke aandelenbezit van de staten als de nieuwe RKF niet beschikbaar was gesteld. In dit verband beklemtoont de SAS-groep dat de staten aan de nieuwe DKF hebben deelgenomen in hun hoedanigheid van kernaandeelhouders van SAS met als doel een passend rendement op hun investering te verkrijgen.
- (47) Ten slotte vermeldt de SAS-groep dat met de uitvoering van het 4XNG-plan een winst vóór belastingen van 3 miljard SEK is gerealiseerd, hetgeen een positief resultaat voor SAS voor de periode november 2012 — juli 2013 heeft opgeleverd.

6.3 Opmerkingen van FAM

- (48) Volgens FAM, de onderneming die belast is met het beheer van de activa van KAW, werd het besluit van deze laatste om aan de nieuwe DKF deel te nemen genomen zonder rekening te houden met haar belang in SEB en de blootstelling van SEB aan SAS. FAM stelt dat KAW geen meerderheidsaandeel in SEB had en dat evenmin kon worden gesteld dat zij zeggenschap had over SEB.
- (49) FAM heeft het 4XNG-plan, de daaraan verbonden financiële risico's en het zekerhedenpakket onderzocht en stelt dat het in het belang van KAW was om aan de nieuwe DKF deel te nemen. In dit verband heeft zij het perspectief op bescherming van de langetermijnbelegging van KAW in SAS en het mogelijke toekomstige rendement hierop, alsmede de hoge vergoedingen die SAS in het kader van de nieuwe DKF zou moeten betalen, vergeleken met de ontbinding van SAS, een optie die FAM economisch niet interessant achtte.
- (50) FAM is het ook eens met Noorwegen en de SAS-groep dat alle belanghebbenden onder gelijke voorwaarden aan de nieuwe DKF hebben deelgenomen, zonder enige vorm van achterstelling, onevenredige zekerheidsrechten of anderszins asymmetrische voorwaarden. Het besluit om aan de nieuwe DKF deel te nemen was gebaseerd op een grondige analyse van de rentabiliteitsvooruitzichten die een sterke en concurrerende SAS in de toekomst in de toekomst zou bieden.
- (51) Ten slotte sluit FAM zich aan bij het standpunt van Noorwegen dat het besluit van de kredietverlenende banken om aan de nieuwe DKF deel te nemen op commerciële overwegingen was gebaseerd aangezien hun bestaande blootstelling in het kader van de oude DKF louter theoretisch was. De onderneming stelt dat de banken zich nog minder dan de staten en KAW gestimuleerd voelden om deel te nemen aan de nieuwe RKF aangezien deze laatste nog op een stijging van de aandelenkoers konden rekenen. Zij stelt dan ook dat de voorwaarden van de pari passu-test geacht moeten worden te zijn vervuld.

II. BEOORDELING

1. AANWEZIGHEID VAN STAATSSTEUN

- (52) Artikel 61, lid 1, van de EER-overeenkomst luidt als volgt:

„Behoudens de afwijkingen waarin deze Overeenkomst voorziet, zijn steunmaatregelen van de lidstaten van de EG, de EVA-staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de werking van deze Overeenkomst, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de overeenkomstsluitende partijen ongunstig beïnvloedt.”.

- (53) Het begrip staatssteun is derhalve van toepassing op ieder voordeel dat direct of indirect uit overheidsmiddelen wordt gefinancierd door de staat zelf of door instellingen die werken op grond van een overheidsmandaat.
- (54) Om staatssteun te vormen moet een maatregel met staatsmiddelen worden bekostigd en moet hij aan de staat kunnen worden toegerekend. In beginsel zijn staatsmiddelen de middelen van een lidstaat en van zijn overheidsinstanties alsmede de middelen van overheidsbedrijven waarover de overheid direct of indirect toezicht kan uitoefenen.
- (55) Het valt niet te betwisten dat de betrokken maatregel overheidsmiddelen inhield aangezien hij door middelen uit de rijksbegroting werd gefinancierd en aan de staat kon worden toegerekend. Er zij met name vermeld dat het parlement van Noorwegen de deelname van de overheid aan de nieuwe DKF heeft goedgekeurd (punt 28 hierboven).
- (56) De betrokken maatregel moet de mededinging vervalsen of dreigen te vervalsen en moet het handelsverkeer tussen de overeenkomstsluitende partijen ongunstig kunnen beïnvloeden.
- (57) Volgens vaste rechtspraak is op zijn minst een potentiële invloed op de handel tussen de lidstaten en op de mededinging wanneer de door een lidstaat verleende financiële steun de positie van een onderneming versterkt ten opzichte van andere ondernemingen die in het handelsverkeer binnen de Unie met elkaar concurreren ⁽²⁵⁾. In dit verband is de Autoriteit van oordeel dat elk potentieel economisch voordeel dat uit overheidsmiddelen aan SAS wordt verleend, aan deze voorwaarde zou voldoen. SAS concurreert met andere luchtvaartmaatschappijen in de Europese Unie en de EER, in het bijzonder sinds de derde fase in de liberalisering van het luchtvervoer („derde pakket”), die op 1 januari 1993 in werking is getreden ⁽²⁶⁾. Daarnaast concurreert het luchtvervoer voor reizen over relatief kortere afstanden binnen de EER met het weg- en spoorwegvervoer, en kunnen weg- en spoorvervoerders hiervan eveneens de ongunstige invloed ondervinden.
- (58) Het enige element van het begrip staatssteun dat aan de orde is, is derhalve de vraag of de maatregel SAS een onrechtmatig selectief economisch voordeel heeft verschaft.
- (59) Gelet op de annulering van de nieuwe DKF op 4 maart 2014 is de Autoriteit nagegaan of de nieuwe DKF SAS een onrechtmatig selectief economisch voordeel heeft verschaft vanaf de invoering ervan in 2012 tot de annulering in 2014.

2. ECONOMISCH VOORDEEL VOOR SAS

- (60) Om te bepalen of al dan niet staatssteun in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-overeenkomst aan SAS is verleend, zal de Autoriteit beoordelen of de luchtvaartmaatschappij een economisch voordeel heeft ontvangen dat zij in normale marktomstandigheden niet zou hebben verkregen. Om deze vraag te onderzoeken past de

⁽²⁵⁾ Zie zaak 730/79, *Philip Morris/Commissie*, Jurispr. 1980, blz. 2671, punt 11; zaak T-288/97, *Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia/Commissie*, Jurispr. 2001, blz. II-1169, punt 41; en zaak C-280/00, *Altmark Trans GmbH en Regierungspräsidium Magdeburg („Altmark”)*, Jurispr. 2003, blz. I-7747, punt 75.

⁽²⁶⁾ Het „derde pakket” bestond uit drie wetgevingsteksten: i) Verordening (EEG) nr. 2407/92 van de Raad van 23 juli 1992 betreffende de verlening van exploitatievergunningen aan luchtvaartmaatschappijen (PB L 240 van 24.8.1992, blz. 1); ii) Verordening (EEG) nr. 2408/92 van de Raad van 23 juli 1992 betreffende de toegang van communautaire luchtvaartmaatschappijen tot intracommunautaire luchtroutes (PB L 240 van 24.8.1992, blz. 8); en iii) Verordening (EEG) nr. 2409/92 van de Raad van 23 juli 1992 inzake tarieven voor luchtdiensten (PB L 240 van 24.8.1992, blz. 15). Deze verordeningen waren in de EER-overeenkomst opgenomen totdat zij ingetrokken werden bij Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 2008 inzake gemeenschappelijke regels voor de exploitatie van luchtdiensten in de Gemeenschap (Herziening), zoals opgenomen in bijlage XIII bij de EER-overeenkomst.

Autoriteit de test van de particuliere investeerder in een markteconomie toe, volgens welke er geen sprake van staatssteun is indien in soortgelijke omstandigheden een particuliere investeerder van vergelijkbare omvang als de betrokken overheidsinstanties en handelend in normale marktomstandigheden in een markteconomie, ertoe had kunnen worden gebracht de desbetreffende maatregel voor de begunstigde ten uitvoer te leggen.

- (61) Volgens de test van de particuliere investeerder in een markteconomie moet de Autoriteit derhalve nagaan of de particuliere investeerder de onderzochte transactie onder dezelfde voorwaarden zou zijn aangegaan. De hypothetische particuliere investeerder gedraagt zich als een voorzichtige investeerder, die in zijn streven naar winstmaximalisatie behoedzaam handelt rekening houdend met de omvang van het aanvaardbare risico in verhouding tot een bepaald rendement ⁽²⁷⁾.
- (62) In principe houdt een bijdrage met overheidsmiddelen geen staatssteun in indien deze tegelijkertijd plaatsvindt met een aanzienlijke kapitaalbreng van een particuliere investeerder die verricht wordt in vergelijkbare omstandigheden en onder vergelijkbare voorwaarden (*pari passu*) ⁽²⁸⁾.

2.1 *Pari passu*-deelname van de staten, KAW en de banken in de nieuwe DKF

- (63) De Autoriteit constateert dat de kredietverlenende banken die bij de nieuwe DKF betrokken zijn, ook deelgenomen hebben aan de oude DKF. In de nieuwe DKF hebben de staten hun blootstelling aan SAS echter verhoogd, terwijl de banken hun bijdrage zowat gehalveerd hebben (van 366 miljoen EUR tot ongeveer 200 miljoen EUR) en hun totale bestaande blootstelling aan SAS dus met ongeveer 50 % verminderd hebben. Op basis hiervan heeft de Autoriteit in het inleidingsbesluit betwijfeld of het *pari passu*-argument kon worden aangenomen aangezien de banken zich niet in een vergelijkbare positie leken te bevinden.
- (64) Noorwegen en de SAS-groep hebben in de formele onderzoeksprocedure aangevoerd dat de kredietverlenende banken onder de oude DKF geen enkele blootstelling bezaten toen zij over hun deelname aan de nieuwe DKF onderhandelden. De banken zouden derhalve moeten worden beschouwd als „externe” investeerders die in een vergelijkbare positie verkeerden als de staten en KAW.
- (65) De Autoriteit constateert dat SAS de oude DKF in januari 2012 volledig had opgenomen (zie punt 18). De wijzigingen in de oude DKF in maart 2012 bevatten onder meer als voorwaarde de volledige en onmiddellijke terugbetaling van het opgenomen bedrag. De bedragen werden in maart 2012 volledig terugbetaald en de wijzigingen in de oude DKF die in dezelfde maand ingevoerd werden, maakten het voor SAS bijzonder moeilijk nadien nog gebruik te maken van de faciliteit ⁽²⁹⁾. SAS was ook verplicht uiterlijk in juni 2012 een herkapitalisatieplan voor te stellen, dat goedgekeurd moest worden door de raad van bestuur alsmede door de staten en KAW als voornaamste aandeelhouders. Dit plan werd in eerste instantie afgewezen door de banken. Pas in november 2012 besloten de staten na een zorgvuldig onderzoek van het herziene 4XNG-plan deel te nemen aan de nieuwe DKF, daarin gevolgd door de banken.
- (66) De Noorse autoriteiten en de SAS-groep voeren tijdens de formele onderzoeksprocedure dan ook aan het voor SAS in de praktijk onmogelijk was gebruik te maken van de oude RKF. De banken waren zich bewust van deze situatie en moesten beslissen of zij de oude DKF zouden voortzetten totdat deze in juni 2013 verviel, dan wel of zij onder gelijke voorwaarden als de staten en KAW aan de nieuwe DKF zouden deelnemen, hoewel laatstgenoemden zich als aandeelhouders meer gestimuleerd voelden om deel nemen met een oog op een potentiële waardevermeerdering van hun aandelen na de tenuitvoerlegging van het 4XNG-plan.
- (67) Hoewel de Autoriteit het waarschijnlijk acht dat de banken, althans die waarbij geen sprake was van andere niet-gedekte bilaterale blootstellingen aan SAS, niet wezenlijk waren blootgesteld aan de oude DKF toen zij moesten beslissen over hun deelname aan de nieuwe DKF, bestond volgens haar nog steeds het risico dat SAS vóór de invoering van de nieuwe DKF aan de kredietverleningsvoorwaarden had kunnen voldoen. Dat dit niet is gebeurd en dat de oude DKF niet is gebruikt na de volledige terugbetaling ervan in maart 2012, is in dit opzicht irrelevant. Op basis hiervan blijkt dat de banken onder de oude DKF een bepaalde graad van blootstelling aan SAS hadden die de staten (en KAW) niet hadden. De Autoriteit kan derhalve niet instemmen met het argument van de Noorse autoriteiten dat de banken ondanks hun blootstelling in het kader van de oude DKF deelnamen aan de nieuwe DKF als „externe” investeerders.

⁽²⁷⁾ Gevoegde zaken T-228/99 en T-233/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale/Commissie*, Jurispr. 2003, blz. II-435, punt 255.

⁽²⁸⁾ Zaak T-296/97 *Alitalia/Commissie*, Jurispr. 2000, blz. II-3871, punt 81.

⁽²⁹⁾ [...].

- (68) Voorts kan de Autoriteit niet akkoord gaan met het argument van Noorwegen dat de blootstelling van een aantal banken in de vorm van bilaterale, aan de oude DKF gekoppelde faciliteiten ⁽³⁰⁾ in de periode van onderhandelingen over de nieuwe DKF voor de banken geen financieel risico inhielden aangezien deze faciliteiten niet konden worden opgenomen tenzij de oude DKF volledig was opgenomen. Zoals hierboven vermeld, was er een weliswaar beperkt risico dat de voorwaarden voor opnemings waren vervuld ook al was het na de wijzigingen van maart 2012 en de invoering van strenge voorwaarden erg onwaarschijnlijk was dat SAS gebruik zou maken van de oude DKF.
- (69) Verder blijkt dat een aantal banken een andere blootstelling aan SAS hadden. Naast de deelname aan de oude DKF had [...] bijvoorbeeld (vanaf 30 september 2012) een niet gedekte (en niet opgenomen) bilaterale blootstelling aan SAS van [200-600] miljoen SEK alsook een niet gedekte blootstelling aan kredietkaart risico van [500-900] miljoen SEK. Deze bank had dus moeten instaan voor het dekken van eventuele kosten voor terugbetaling aan klanten indien SAS de overeenstemmende vluchten had afgeschaft. Hoewel deze niet-gedekte blootstelling aan kredietkaart risico [0-2 %] van [...] de totale kredietportefeuille van ongeveer [1 000-3 000] miljard SEK vertegenwoordigde, ging het toch om een financieel risico en kan derhalve niet worden aangenomen dat [...] zich in een vergelijkbare positie bevond ten opzichte van de staten toen zij besloot deel te nemen aan de nieuwe DKF.
- (70) Daarnaast hadden drie andere banken een blootstelling in de vorm van uitstaande financieringsfaciliteiten voor luchtvaartuigen (bv. [...]). Hoewel de staten aanvoeren dat de financieringen gedekt werden door het luchtvaartuig en zij geen financieel risico voor de banken inhielden omdat deze gemakkelijk op de markt konden worden verkocht, is dit niet feitelijk bewezen. Het blijft onduidelijk of het totale bedrag daadwerkelijk zou zijn teruggevorderd in geval van spoedverkoop van het luchtvaartuig.
- (71) Voorts heeft de Autoriteit zich in het inleidingsbesluit afgevraagd of het gedrag van de banken beïnvloed kon zijn door de handelwijze van de staten, aangezien deze de luchtvaartmaatschappij tijdens de vorige jaren (bv. de claimmissies in de jaren 2009 en 2010) voortdurende financiële steun hebben verleend. Bovendien waren de banken slechts bereid aan de nieuwe DKF deel te nemen op voorwaarde dat de staten daaraan deelnamen, zoals uitgelegd in de punten 21 en 22.
- (72) In principe is de Autoriteit van oordeel dat de *pari passu*-voorwaarde niet van toepassing kan zijn in gevallen waarin de medewerking van staten een strikte voorwaarde voor deelname van de particuliere marktdeelnemers aan de transactie vormt.
- (73) In het formele onderzoek hebben Noorwegen en de SAS-groep geargumenteed dat de banken zich in geen enkele fase van de onderhandelingen „negatief beïnvloed” hebben gevoeld door het vroegere gedrag van de staten en door hun aanhoudende bereidheid om SAS te steunen, ondanks het feit dat de inkomsten van de staten uit de claimmissies in 2009 en 2010 lager waren dan verwacht.
- (74) De Autoriteit kan niet uitsluiten dat particuliere marktdeelnemers niet bereid zouden zijn geweest te investeren in een onderneming met dergelijke prestaties en onvoorspelbare prognoses tenzij zij op deelname van de staten konden rekenen. Tegelijkertijd kan zij evenmin uitsluiten dat de staten, die geweigerd hadden nieuw aandelenkapitaal te verstrekken en deel te nemen aan een achtergestelde DKF, niet langer bereid waren extra financiering te verlenen aan SAS. Ondanks deze overwegingen is de Autoriteit er nog steeds niet van overtuigd dat de deelname van de staten in de nieuwe DKF *pari passu* met de kredietverlenende banken plaatsvond, rekening houdend met het feit dat de deelname van de staten heeft geresulteerd in een vermindering van de blootstelling van de banken aan SAS met ongeveer 50 % en een gelijktijdige toename van de blootstelling van de staten.
- (75) Met betrekking tot de vraag of het gedrag van KAW beschouwd kan worden als referentie om de handelwijze van een particuliere investeerder vast te stellen, is uit het formele onderzoek gebleken dat de blootstelling van KAW aan SAS door haar aandeelhouderschap in SEB kleiner was dan aangegeven in het inleidingsbesluit. Aangezien KAW slechts een minderheidsaandeelhouder in SEB is en de blootstelling van SEB aan SAS beperkt was, kan worden aangevoerd dat de deelname van KAW aan de nieuwe DKF ingegeven was door de rentabiliteitsvooruitzichten van de investering.
- (76) Gelet op het voorafgaande kan de Autoriteit op basis van het formele onderzoek niet met zekerheid concluderen dat de betrokken transactie onder *pari passu*-omstandigheden zou zijn verlopen.

⁽³⁰⁾ Naast de oude DKF hadden op 30 september 2012 drie banken blootstellingen in de vorm van met de oude DKF gekoppelde bilaterale faciliteiten die niet konden worden opgenomen tenzij de oude kredietfaciliteit volledig was opgenomen. De bedragen van de individuele bilaterale faciliteiten waren [400-800] miljoen EUR voor [...], [200-400] miljoen EUR voor [...] en [400-800] miljoen EUR voor [...].

- (77) Afgezien van de beoordeling over de pari passu-deelname heeft de Autoriteit ook onderzocht of de deelname van de staten aan de nieuwe DKF rationeel kan worden geacht uit het oogpunt van een aandeelhouder en buiten de pari passu-redeneringswijze aan het criterium van de particuliere investeerder in een markteconomie (MEI-test) voldoet.

2.2 Beoordeling van de deelname van de staten aan de nieuwe DKF volgens de MEI-test

- (78) De vraag die moet worden beantwoord, is of een particuliere investeerder in dezelfde situatie als de staten, dit wil zeggen als bestaande aandeelhouders van SAS die zich in een vergelijkbaar geheel van omstandigheden bevinden als de staten in 2012, tegen soortgelijke voorwaarden al dan niet aan de nieuwe DKF zou hebben deelgenomen ⁽³¹⁾.
- (79) De onafhankelijke analyses van externe financiële adviseurs (namelijk Goldman Sachs International en CITI als adviseurs voor de staten en [...] als adviseur voor de kredietverleners) vóór de sluiting van de nieuwe DKF zijn in dit verband verhelderend. Volgens Noorwegen in zijn antwoord op het inleidingsbesluit hebben de staten eerst besloten om aan de nieuwe DKF deel te nemen nadat de externe adviseurs het 4XNG-plan nader hebben onderzocht en nadat de voorwaarden van de nieuwe DKF aangepast werden.
- (80) Hoewel de Autoriteit in haar inleidingsbesluit enig voorbehoud heeft gemaakt met betrekking tot de draagwijdte van het door CITI opgestelde verslag, heeft Noorwegen duidelijk aangegeven dat zijn besluit om aan de nieuwe DKF deel te nemen gebaseerd was op alle analyses van zijn financiële adviseurs en dat het CITI-verslag daarom niet afzonderlijk mag worden beoordeeld.
- (81) De financiële adviseurs waren onder meer belast met een kritische analyse van het 4XNG-plan en de nieuwe DKF en van de gevoeligheden en zwakke punten in dit verband. Deze analyse is gespreid over opeenvolgende verslagen waarin is verwezen naar de historische prestaties van SAS en andere benchmarks van de bedrijfssector. De adviseurs verstrekten een reeks aanbevelingen betreffende risicobeperkende strategieën voor zowel het 4XNG-plan als de nieuwe DKF. In overeenstemming met dit advies hebben de staten verzocht om een aantal aanpassingen van het 4XNG-plan (om kostenbesparende maatregelen te bespoedigen en aanvullende initiatieven mogelijk te maken) alsook om aanpassingen in de voorwaarden van de nieuwe DKF om de waarschijnlijkheid van een opnemering uit de faciliteit te beperken.
- (82) Bij de analyse van het 4XNG-plan hebben de externe adviseurs belangrijke risicogebieden onderscheiden en nader bestudeerd, met aandacht voor de streefdoelen in de kostenbesparingen of mogelijkheden tot afstoting en druk op de RASK-inkomsten. Deze risicobeoordeling heeft onder meer geleid tot de volgende overwegingen:

— Streefdoelen voor kostenbesparingen

Naar aanleiding van de ontvangen externe adviezen werd het 4XNG-plan gewijzigd en versterkt en werden kostenbesparende initiatieven genomen voor een bedrag van ongeveer [1-4] miljard SEK per jaar (een toename ten opzichte van het oorspronkelijke streefdoel van [1-4] miljard SEK per jaar). Het niet-halen van de streefdoelen voor kostenbesparingen werd weliswaar als een punt van zorg aangewezen maar een cruciaal punt om de risico's van het 4XNG-plan weg te werken voordat de nieuwe DKF kon worden voltooid, was de sluiting van nieuwe overeenkomsten met de vakbonden die besnoeiingen in de werknemerslonen en -uitkeringen en aanpassingen in de pensioenregeling in november 2012 inhielden. Dit resulteerde in directe kostenbesparingen van iets minder dan [...] SEK, die op verzoek van de staten met succes moesten worden afgerond voordat de nieuwe DKF in werking kon treden.

— Afstoting van deelnemingen

Ten gevolge van de betwisting van de aanvankelijke aannames inzake afstoting van activa door de externe financiële adviseur en ook op basis van nieuwe informatie die in de procedure aan het licht is gekomen, week de definitieve lijst van geplande afstotingen in het 4XNG-plan af van de oorspronkelijk door SAS voorgestelde lijst ⁽³²⁾. De financiële adviseur van de staten concludeerde uiteindelijk dat de afstotingen (met een geraamde waarde van ongeveer 3 miljard SEK) in het definitieve 4XNG-plan konden worden gerealiseerd binnen de voorgenomen termijn. Voorts bevatte de nieuwe DKF bepalingen betreffende het tijdschema voor de verkoop van Widerøe alsook voor de strikte bestemming van de inkomsten uit de afstotingen voor de terugbetaling van de nieuwe DKF.

— Druk op de omzet van de RASK

De onderliggende aannames inzake rendement en RASK werden beoordeeld en redelijk geacht rekening houdend met de relevante gegevens over historische trends, prognoses van derden en bekende veranderingen in de toenmalige concurrentiesituatie. Deze aannames werd echter niet geacht een aanzienlijk neerwaarts risico in te houden voor de uitvoering van het 4XNG-plan.

⁽³¹⁾ Zaak C-305/89, Italië/Commissie, Jurispr. 1991, blz. I-1603, punt 20.

⁽³²⁾ [...] bijvoorbeeld werd geschrapt uit de definitieve lijst van geplande afstotingen [...].

- (83) Met betrekking tot de twijfels die de Autoriteit in het inleidingsbesluit uitte ten aanzien van de optimistische kwalificatie van specifieke aandrijvers in het 4XNG-plan (bijvoorbeeld marktgroei in ASK, bbp-prognoses en een inflatie van 0 % voor de periode 2015-2017), blijkt uit de informatie die Noorwegen en de SAS-groep tijdens de formele onderzoeksprocedure voorgelegd hebben, dat deze ramingen wel degelijk rekening hielden met de voornaamste markten waarin SAS actief is. Hieruit bleek dat de onderneming duidelijk meer blootgesteld was aan de Noord-Europese dan aan de Zuid-Europese markten, alsook aan de markten in de VS en in Azië. Uit de ingediende informatie blijkt verder dat de geraamde kosteninflatie van 0 % per jaar voor de periode 2015-2017 het netto-effect is van een onderliggend inflatiecijfer van 2 % jaarlijks (in overeenstemming met het geraamde Europese inflatieniveau) en de aanname dat het mogelijk zou zijn dit te neutraliseren door middel van nieuwe kostenbesparingen.
- (84) Wat betreft het gebrek aan gevoeligheidstests in de IRR-analyse („internal rate of return”) die in het CITI-verslag wordt gepresenteerd (zie punt 33 hierboven) alsook de aanvankelijke bezwaren van de Autoriteit ten aanzien van de potentiële impact van minder optimistische scenario's, heeft Noorwegen de Autoriteit in de opmerkingen over het inleidingsbesluit aanvullende informatie verstrekt over de draagwijdte van de ondernomen gevoeligheidsanalyse. In dit verband heeft Goldman Sachs bij het opstellen van het 4XNG-plan over de periode van juni tot september 2012 een reeks gevoeligheidstests voorgesteld. Uit een herziene analyse van september 2012 is gebleken dat SAS zelfs in de voorgestelde neerwaartse scenario's niet zonder kasmiddelen zou komen te zitten. Dit wil zeggen dat de kastoestand van SAS in alle onderzochte scenario's boven de ondergrens van de DKF-faciliteit zou blijven. Om het marktvertrouwen te behouden werd echter aangenomen dat een liquiditeitsvangnet noodzakelijk was en dat de DKF de meest realistische optie bleef om in dergelijke liquiditeitsreserves te voorzien.
- (85) De Autoriteit neemt dus nota van de opeenvolgende financiële evaluaties van het 4XNG-plan (waaronder de uitgebreide analyses en tests van verschillende versies van het plan). De Autoriteit neemt eveneens nota van de daaruit voortvloeiende verzoeken van de staten om de aan de tenuitvoerlegging verbonden risico's te beperken en een geconsolideerd herstructureringsplan op te stellen alvorens aan de nieuwe DKF deel te nemen. Dergelijke maatregelen zouden in overeenstemming zijn met die van een voorzichtige particuliere investeerder. Niettemin moet nog steeds worden nagegaan of de voorwaarden van de nieuwe DKF in overeenstemming waren met die welke een particuliere investeerder in dezelfde positie als de staten, dat wil zeggen als bestaande aandeelhouder van de onderneming, zou hebben aanvaard.
- (86) Noorwegen en de SAS-groep hebben verklaard dat een van de specifieke kenmerken van de luchtvaartsector erin bestaat een hoog niveau van financiële slagkracht te handhaven met het oog op het behoud van het vertrouwen van klanten en belanghebbenden in het vermogen van de onderneming om haar activiteiten voort te zetten. Gelet op de financiële moeilijkheden van SAS in 2012 en haar toenmalige liquiditeitssituatie is het aannemelijk dat de staten, als aandeelhouders van SAS, zich gemotiveerd voelden om aan de nieuwe RKF deel te nemen om in geval van liquiditeitsproblemen in de onderneming grotere verliezen of een faillissement te voorkomen.
- (87) In dit verband blijken de staten zich met name te hebben gebaseerd op aanbevelingen van de onafhankelijke financiële adviseurs bij het opstellen van de voorwaarden van de nieuwe DKF. Het blijkt immers dat de voorwaarden van de nieuwe DKF gezamenlijk tot doel hadden de voornaamste vastgestelde commerciële risico's te beperken. Zoals aangegeven in punt 82, was de goede uitvoering van nieuwe collectieve overeenkomsten met het vliegpersoneel een essentiële voorwaarde voor de tenuitvoerlegging van de nieuwe DKF. Gelet op de opnemingsvoorwaarden voor faciliteit B leek het voorts zeer onwaarschijnlijk dat deze vóór maart 2015 kon worden opgenomen ⁽³³⁾. De aan de nieuwe DKF gehechte financiële convenanten waren ook zo gestructureerd dat, tenzij SAS in staat was de in het 4XNG-plan vervatte belangrijkste financiële prognoses ten uitvoer te brengen, zij geen toegang tot de DKF zou hebben gehad of dat zij destijds uit de DKF opgenomen bedragen had moeten terugbetalen ⁽³⁴⁾.
- (88) Daarnaast heeft de Autoriteit aanvullende informatie ontvangen betreffende de vraag of de onderliggende zekerheden voor de nieuwe DKF passend waren. In een verslag van mei 2012 verstrekten [...] een onafhankelijke waardering van Widerøe en van een aantal materiële activa (waaronder reservemotoren, desbetreffende luchtvaartuigen, een aantal kleinere eigendommen en bepaalde apparatuur), die vervolgens zijn gebruikt als zekerheid voor de nieuwe DKF. Hoewel de aandacht vooral uitging naar Widerøe, als voornaamste activum in het pakket van zekerheden, en de beoordeling van de andere activa op meer beperkte informatie berustte, is bij de algemene waardering uitgegaan van een totale activawaarde van ongeveer [1-4]-[3-6] miljard SEK. De totale geraamde

⁽³³⁾ Een van de voorwaarden voor opneming van middelen in faciliteit B was bijvoorbeeld dat SAS een EBITDAR van ten minste [5-9] miljard SEK op een roulerende basis van 12 maanden moest hebben. Aangezien deze EBITDAR hoger was dan de voor elk jaar van de periode 2012-2015 voorspelde EBITDAR, werd het onwaarschijnlijk geacht dat SAS in staat zou zijn binnen de geldigheidstermijn van de nieuwe DKF middelen uit faciliteit B op te nemen.

⁽³⁴⁾ De financiële convenanten betreffende [...]. De laatste twee financiële convenanten werden elk kwartaal aangepast op basis van het financiële model dat aan het 4XNG-plan ten grondslag lag, hetgeen betekent dat SAS verplicht was haar eigen financiële streefdoelen te halen.

waarde van de activa waarvoor een zekerheid was gesteld, bedroeg dus meer dan faciliteit A. Volgens Noorwegen zou dit de kredietverleners van de nieuwe DKF voldoende bescherming bieden aangezien, zoals hierboven aangegeven, de kans dat SAS faciliteit B ooit zou opnemen, verwaarloosbaar werd geacht.

- (89) De werkelijke financiële risico's die aan de nieuwe DKF verbonden waren, werden verder beperkt door bepalingen inzake verplichte vooruitbetaling en/of annulering van de verplichtingen krachtens de nieuwe DKF ingeval SAS bepaalde activa zou afstoten of voor andere financieringsmogelijkheden zou kiezen. Deze bepalingen inzake vooruitbetaling en annulering hadden als effect de potentiële verliezen in de loop van de tijd te verminderen. Ten gevolge van de verkoop van Widerøe en op grond van een overeenkomst die na deze verkoop in september 2013 in werking trad (zie punt 29 hierboven), werd de totale omvang van de nieuwe DKF verlaagd van 3,5 miljard SEK tot 2 miljard SEK.
- (90) Er blijkt derhalve een omvangrijke en samenhangende reeks maatregelen te zijn genomen met name om de levensvatbaarheid van SAS over de periode 2012-2015 doorlopend te garanderen en om de belangrijkste financiële risico's met betrekking tot de nieuwe DKF te beperken.
- (91) Voorts moet volgens de Autoriteit worden onderzocht of een vergelijkbare particuliere investeerder in soortgelijke marktomstandigheden als de staten (dat wil zeggen als bestaande aandeelhouder in SAS), ertoe had kunnen worden gebracht de betrokken steunmaatregel aan de begunstigde te verlenen. Daartoe is het nuttig te kijken naar mogelijke tegenfeitelijke situaties waarin de maatregel niet wordt genomen.
- (92) In dit verband stellen Noorwegen en de SAS-groep in hun opmerkingen over het inleidingsbesluit dat er zich waarschijnlijk een faillissement zou hebben voorgedaan indien de nieuwe DKF in 2012 niet ter beschikking was gesteld. Volgens Noorwegen zou dit hebben geleid tot een gecumuleerd verlies van 1 044,6 miljoen SEK voor de staten, dit wil zeggen de waarde van hun gezamenlijke deelnemingen. Voorts werd opgemerkt dat mogelijke toekomstige kapitaalwinsten zouden worden misgelopen indien het 4XNG-plan met succes ten uitvoer werd gelegd. Bij wijze van vergelijking raamt Noorwegen in zijn opmerkingen dat indien SAS in gebreke was gebleven met betrekking tot de nieuwe DKF, het mogelijke gecombineerde verlies ten gevolge van de collectieve deelneming van de staten en hun bijdragen aan de DKF in het meest extreme scenario om en bij [1 000-3 000] miljoen SEK zou hebben bedragen ⁽³⁵⁾.
- (93) Bijgevolg blijkt het mogelijke extra verlies verbonden aan de deelname van de staten aan de nieuwe DKF (dit is ongeveer 447,5 miljoen SEK uitgaande van het door Noorwegen omschreven voorbeeld) in geval van faillissement van SAS relatief beperkt in vergelijking met het verlies dat hoe dan ook zou zijn ontstaan door het aandeelhouderschap van de staten. Een vergelijking tussen de relatief beperkte toename in het voor de staten nadelige scenario (faillissement) en het potentiële voordeel voor de staten ten gevolge van een succesvolle uitvoering van het 4XNG-plan pleit eveneens ten voordele van het besluit van de staten om aan de nieuwe DKF deel te nemen. In het meest optimistische „basisscenario” worden de potentiële kapitaalwinsten voor de staten in het CITI-verslag geraamd op [7 000-12 000] miljoen SEK. Hoewel de Autoriteit in haar inleidingsbesluit een aantal bezwaren had over de optimistische aard van dergelijke groeiprognozes, erkent zij de mogelijkheid dat zelfs in de meer conservatieve scenario's de potentiële kapitaalwinsten in het gunstige scenario nog altijd aanzienlijk hoger hadden kunnen zijn dan de potentiële verliezen in het ongunstige scenario.
- (94) De Autoriteit neemt derhalve nota van de bovenstaande risico-/rendementbeoordeling en van de uitgebreide evaluatie en toetsing van het 4XNG-plan, de extra controles met betrekking tot de onderliggende zekerheden ⁽³⁶⁾, de bepalingen inzake vooruitbetaling en annulering waarmee de potentiële verliezen in de loop van de tijd werden beperkt ⁽³⁷⁾ en de diverse andere risicobeperkende maatregelen die in de voorwaarden van de nieuwe DKF zijn opgenomen ⁽³⁸⁾. Rekening houdende met het voorgaande lijkt het besluit van de staten om aan de nieuwe DKF deel te nemen in overeenstemming met de handelwijze van een particuliere investeerder die gelet op de specifieke toenmalige situatie van de onderneming een marktconform rendement nastreeft.
- (95) Op basis van het voorgaande concludeert de Autoriteit dat de staten zich in hun hoedanigheid als bestaande aandeelhouder van SAS hebben laten leiden door redelijke en realistische vooruitzichten op rentabiliteit toen zij besloten samen met KAW en de kredietverlenende banken aan de nieuwe DKF deel te nemen in de periode december 2012 — maart 2014. Deze deelname hield derhalve voor SAS geen enkel voordeel in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-overeenkomst in.

⁽³⁵⁾ Noorwegen raamt ter illustratie het gecombineerde verlies van de staten op de nieuwe DKF, uitgaande van een volledige opneming van faciliteit A (waarvan [700-1 200] miljoen door de staten was gedekt) en verder onder de aanname dat de zekerheden slechts 50 % van de toegezegde faciliteit A dekken en dat de staten reeds de eerste tranche van de bereidstellingsvergoeding hadden ontvangen. Dit zou geleid hebben tot een geraamd verlies van [400-800] miljoen SEK over de nieuwe DKF samen met een geraamd verlies over de gecombineerde deelneming van [700-1 200] miljoen SEK, dit is [1 100-2 000] miljoen SEK in het totaal.

⁽³⁶⁾ Zie punt 88.

⁽³⁷⁾ Zie punten 82 en 89.

⁽³⁸⁾ Zie punten 82 en 87.

3. CONCLUSIE BETREFFENDE DE AANWEZIGHEID VAN STAATSSTEUN

- (96) Gelet op het voorgaande concludeert de Autoriteit dat de deelname van Noorwegen aan de nieuwe DKF geen staatssteun in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-overeenkomst vormt,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De financiering van SAS door middel van de nieuwe doorlopendekredietfaciliteit die Noorwegen in december 2012 ten uitvoer heeft gelegd, vormt geen staatssteun in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-overeenkomst.

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot het Koninkrijk Noorwegen.

Artikel 3

Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek.

Gedaan te Brussel, 9 juli 2014.

Voor de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA

Oda Helen SLETNES

Voorzitter

Helga JÓNSDÓTTIR

Lid van het College

BESLUIT VAN HET PERMANENT COMITÉ VAN DE EVA-STATEN**Nr. 2/2015/SC****van 24 september 2015****tot instelling van een Interimcomité voor het Financieel Mechanisme 2014-2021 van de EER
[2015/2024]**

HET PERMANENT COMITÉ VAN DE EVA-STATEN,

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (hierna de „EER-overeenkomst” genoemd),

Gezien de te sluiten overeenkomst waarbij een nieuw Financieel Mechanisme van de EER voor de periode 2014-2021 wordt ingesteld,

Gezien de Overeenkomst tussen het Koninkrijk Noorwegen en de Europese Unie betreffende een financieel mechanisme van Noorwegen voor de periode 2014-2021,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

1. Er wordt een Interimcomité voor het Financieel Mechanisme 2014-2021 van de EER ingesteld, hierna „het Interimcomité” genoemd, dat zo snel mogelijk operationeel moet zijn.
2. Het Interimcomité zal de EVA-staten helpen om de uitvoering van het Financieel Mechanisme van de EER voor 2014-2021 voor te bereiden.
3. Het Interimcomité brengt verslag uit aan het Permanent Comité.
4. Het Interimcomité kan worden bijgestaan door de missies van de EER/EVA-staten bij de EU.
5. Het Interimcomité wordt op de dag van de inwerkingtreding of op de dag van de voorlopige toepassing van de overeenkomst tot instelling van het Financieel Mechanisme 2014-2021 van de EER vervangen door een Comité voor het Financieel Mechanisme 2014-2021 van de EER.
6. Het Interimcomité bespreekt en evalueert de mogelijke coördinatie tussen het Financieel Mechanisme van de EER en het Financieel Mechanisme van Noorwegen.
7. Het Interimcomité wijst een voorzitter aan die wordt goedgekeurd door het Permanent Comité.

Artikel 2

Dit besluit treedt onmiddellijk in werking.

Artikel 3

Dit besluit wordt bekendgemaakt in het EER-gedeelte van en in het EER-supplement bij het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Gedaan te Brussel, 24 september 2015.

Voor het Permanent Comité

Waarnemend voorzitter

Ingrid SCHULERUD

Secretaris-generaal

Kristinn F. ÁRNASON

ISSN 1977-0758 (elektronische uitgave)
ISSN 1725-2598 (papieren uitgave)

Bureau voor publicaties van de Europese Unie
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL